

Voor

a/l.
„Express“

Väljasõit Tallinnast:

igal esmaspäeval kell 3.15 hom.
„ kesknädalal „ 11
„ reedel „ 16 (4 p.l.)

Väljasõit Helsingist:

igal teisipäeval kell 10.30 hom.
„ neljapäeval „ 10.30 „
„ laupäeval „ 17.15 (5.15 p.l.)

Sõidupiletite hinnad:

Üks ots Edasi-tagasi
I klass (kajuti koht) Smk. 150.— Smk. 250.—
I „ (salongis) „ 125.— „ 225.—
III „ „ 100.— „ 175.—

Gruppides sõitjatele ja ekskursioonidele võimaldatakse hinnaalandust.

Lähemaid teateid saab reisibüroodest ja agentidelt:

A J. Trankmann & Ko. H. Elmgren & Ko.
Pikk. 43. Tel. (20) 3-59 ja (2) 16-89 Etelä Ranta 18
Tallinn Helsingi

Muudatused võimalikud

P. Bornholdt & Co.

Tallinn (Reval), Eesti
und in Riga, Libau, Windau
und Danzig.

Schiffsmakler,
Dampfer- & Havarie-
Agenten.

KOHLÉN IMPORT.

Telegramm-Adr.: Bornholdt.
Telef. 210-56 & 213-98.

Vihma kuubi

Sport- ja suvekingi

Supelusülikondi, supelusmütse
Kõiki seltsi kummikaupa

O/Ü. E. LONNBECK

N. Põhja

N. Esplanadg 35

Põhja Esplanad 35

St. Robertsg 7

Suur Roberti t. 7.

Broholmshg 6.

Siltasaaren k. 6.

**Tais elujõudu
ja tegevust,**

täis rõõmu ja vallatust
näeks iga ema oma lapsi.
Andke neile tass «Ovomaltine» eineks.

Saadaval kõikides apteekides
ja rohucauplustes.

Pealadu: A/S. «Ephag»
Tallinn: Harju tän. 41 ja
Narva mnt. 42
Tartu: Kompanii 1

D^rA. WANDER A-G. BERN, SCHWEIZ

OVOMALTINE *terwendab ka Teid!*

Tahate oma raha paigutada kindlasse kohta, siis ostke

Luther'i mööblit!

Meie mööbli ostmine ei ole mitte kulu, vaid sisseseadesse paigutatud kapital, sest Teie ei omanda mitte hooaja artikleid, vaid asju, mida Teie oma eluaeg tarvitate ja mis Teile kestvalt rõõmu valmistavad. Maitserikkalt ja mugavalt sisseseatud kodu on kultuurilise edu tunnusmärk.

MEIE MÖÖBEL ERINEB KÕRGEVÄÄRTUSLIKU TÖÖ JA MATERJALI HEADUSE POOLEST.

A.-S. **A. M. LUTHER** A.-S.

Müügikoht Tallinnas: Vana Posti t. 9. Kõnetraat 6-16.

a.-s. Viljandi Linavabrik

Lossi t. 41

Viljandis

Telefon 18.

valmistab talurahvale nende linadest ja takkudest mitmesuguses jämeduses lõnga ja riidet soodsate hindadega.

Müügiks vabrikuladus alati saadaval:

Päevatekke,

Presendiriiet koormate ja masinate kattedeks, impregneerimata ja impregneerit.,

Valmis õmmeldud presente,

Viljakotiriiet ja valmis viljakotte,

Vastupidavaid riidest masinarihmu,

Puuvillast vokinööri lina- ja villaketa-
misevabrikutele.

Puuvillase lõimega ilusate lilleliste mustri-
tega laudlina-, käterätiku- ja päevatekiriiet.

Proovid ja hinnad näha vabrikus ja tööde vastuvõtmise kohtades.

Tellimiste täitmine kiire.

Austusega VABRIKU JUHATUS.

A/S. „D. Mirvitz ja Pojad“

Tartus, Raekoja 6, tel. 3-83.

Tallinn, S. Tartu mnt. 13, tel. 306-81.

Portselaan-, Suurim Alumiinlum-,
Fajanss-, Alpakka-,
Kristall-, Nikkel-,
Klaas-, Lambi-,
Email-,
maja-, köögi-,
valgustarvete ja iluasjade suuräri
Eestis.

Kohvik-kondiitriäri

H. Feischner

Tallinn

Harju tän. 45.

Kõnetr. (2) 19-50.

A./S. ODOR

Tallinn, Kivimurru 2,
Telefon 498.

Kõige suurem kosmeetika, parfümeeria, majandustarvete, tintide ja maitseainete vabrik Eestis.

Valmistab: Divinia, Lumekannike, Oriental, Jaapani, lapse-, higi- ja rasva-
puudreid. Lõhnaõli ja kölnivett: Chypre, Königslieder, Orchidee, Daphne,
Muguet. Iluduskreeme, nagu: Odor Cream, Kase kreem, Metamorfosa, Cold
cream, Kalodermol, Vegetali, küunte lakki. Alisariin, antratseen ja doku-
mendi tinte. Kingakreemi Dollar. Odor hambapastat ja pulbrit. Vaniliini, küpsise-
pulbreid Priima ja Nova j.n.e.

OSTKE, TOETAGE KODUMAA TÖÖSTUST.

Ehitage kuivast materjalist! Seda võimaldab Teile ainult

Tallinna ehitusmaterjali ladu — Tallinn, Hollandi t. 44. tel. 304-53.

Kivimäe ehitusmaterjali ladu — Nõmme, S. Pärnu m. nr. 187. tel 67.

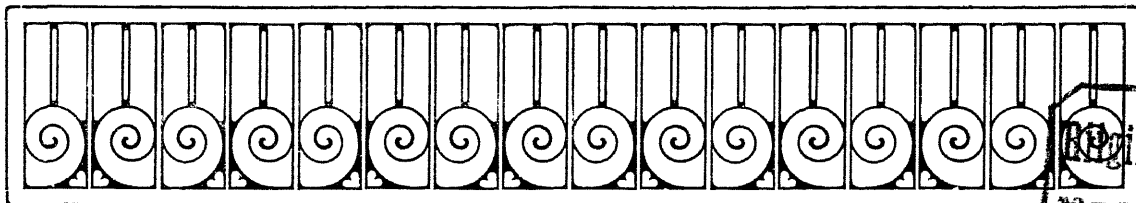
Rahumäe ehitusmaterjali ladu — Nõmme, S. Pärnu m. nr. 77. tel 48.

Metsatööstus A/S. B. Minkow & Pojad

Tallinn, Karu t. nr. 39. tel. 304-53.

Hinnad odavad!

Tingimused soodsad!

Registraamatakoogu.

St. B. 7601

Sf. 7968

Võltsitud lossihärra.

Ehtis ungari lugu.

Choltay perekond oli veel kaheksateistkümnenenda aastasaja alul kuulus. Aga kolm aastakümnet hiljem kõneldi Choltaydest kui inimestest, kes rohkem „olid“ kui nad „on“. Lõpulikult jäid nad vaeseks karnevali ajal, kus nad härrade Grassalkovichidega pillavate narritempudega võistlesid kuninganna Maria Theresia poolehoidu pärast. Kui Abraham Choltay Napoleoni ajal meheks sirus, jäi talle järele ainult peentraha. Selle aga tarvitas ta segasil sõjapäevil sootuks ära ja kui ta kuulsusetult sõjast tagasi pööris, ulatusid võlad laeni.

Ta poeg Valentin oli halliks mineva isa kogu uhkus. Temalt ootas ta vaeseksjäänud perekonna uuesti jaluleupitamist ja nii kindlasti, et ta lapsega kui millekski suureks ja tähtsaks tööks kutsutud võsuga aukarjusega ümber käis. Kui nad mõlemad olid palutud mõnele peosõõgile, siis asetas isa alati poja temale pakutud platsile, öeldes: „See kuulub sulle, mu poiss, mitte minule. Sinul kui mu pojalt on üks esivanem rohkem kui minul.“ „Ühel päeval kutsus ta poja enda juure ja vibutas vihaselt koerapiitsa: „Noh, mu poiss, mis siis saab? Ma olen sind selleks kasvatanud, et sa meie perekonna hülguse jälle haljastad. Meie endisest maast ei ole enam jalatäitki järel, nisu asemel kasvavad võlad, peagi viivad nad meil katusegi pea pealt ära.“ Poeg vaatas isale otsa ja aimas ta mõtteid. „Hea küll,“ ütles ta õlgu kehitades, „ma abiellun.“ „Kuhu tahad sa minna selle kiiduväärt eesmärgiga?“ „Kaugele, kaugele, kallis isa. Ma kuulsin, kus rikkad neid oma suve veedavad. Selleks on aga vaja end heasse vormi lüüa ja peentraha tasku.“ „Selle peentraha sa saad, aga abiellumisega pead sa tähtjaks hakkama saama. Need häänid andsid mulle neli kuud aega.“ Valentin kõhkles silmapilgu. „Hea küll,“ ütles ta siis kindlalt, „nelja kuu jooksul toon miljonäritütre majja. Siin mu käsi selle peale.“ Vanamees haaras sellest tugevasti kinni.

Pärast käelöömist ei küsinud Abraham enam pojalt, kuhu see tahab sõita. See on

tema asi, mõtles ta. Ta kutsus oma häänid suurele nõupidamisele ja kõneldakse, et võlausaldajad ise miljonite lootuses muretsesid talle kõik sääraseks reisiks tarvismineva ühes vajalise peentrahaga. Mõne nädala pärast astus Valentin, riidetud inglise dandy'na, neljahobusetõlda. Ta nägi tore välja. „Kuhu sa sõidad, mu poeg?“ küsis vanahärra viimasel silmapilgul. Valentin vastas heatujuliselt: „Teie, isa, ei tea ju niikuinii, kus see koht asub. Aga kui te kindlasti teada tahate, siis Baden-Badenisse. Jumal õnnistagu teid!“

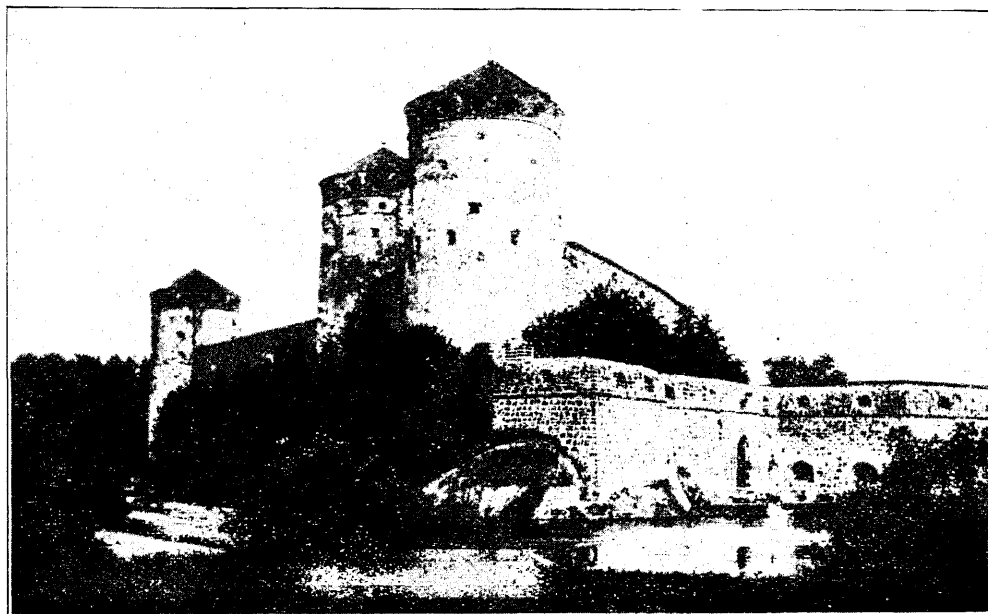
Baden-Baden oli üheksateistkümnenenda aastasaja neljakümnenenda aastate alul Euroopa kõige rohkem külastatud supelpaik. Sinna kogus arvutu hulk rikkaid võõraid. Kurikuulsate kaardilaudade taga kohtasid kõige seiklejamaid ja elegantsemaid kavalerid. Nende õnnerüütlitega pidi üsna raske olema võistelda, aga sellegi poolest leiame tollekordse hooaja kroonikast, et Ungari nabob härra Valentin de Choltay inängis moekuningana esimest osa. Kuidas sai härra Valentin sellega hakkama? Kõigepealt see läbi, et ta ei jäänud kaua uustulnukaks: mängulaud pimestas teda ainult nii kaua, kui ta pärast mõningaid muinasjutuliselt õnnelikke öid hakkas kaotama, siis ei läinud ta enam sinna, vaid muretses endale võidetud rahaga uue suursuguse garderoobi, nii et juba mõne päeva pärast kõik Baden-Badeni võõrad talle järele vaatasid. Ilus oli ka ta uus inglise tõld, ilus oli ta ratsahobune, kõige ilusam oli aga ta ise: täieline Pariisi „lövi“, aga mitte mõni sentimentaalne olevus, vaid välvakate silmadega, looritud salapärasusega. Tookord oli maailm romantiliselt häälestatud ja kergesti minestavad ja melankoolseks muutuvad noored daamid vaatasid ikka imestunult Valentini poole. Kes oli too idamaa nabob? Milline salajane mure võis talle küll olla, et ta neid sugugi ei kõnetanud. Ja peagi ümbritsesid legendid kui seemned härra Abrahami poega: kui rikas ta olevat, kui palju mõisasid tal olevat seal metsikul Balkanil või Ungaris . . . Kuidas oleks vana

Choltay imestanud, kui ta sellest oleks kuulnud. Ka Valentin kuulis neist juttudest. Ta ei tugevndanud oma nabobi kuulsust, aga tal ei tulnud ka pähegi oma Balkani mõisapid maha salata. Ta teadis, mis ta tahtis. Esialgu ei vaadanudki ta ringi rikaste tütarlaste järele, Ta pidas kahevõitlusi hulga vene, prantsuse ja inglise kavaleeridega ühe näitlejanna pärast. Alles kui ta pärast kahevõitluse võite arvas oma kuulsuse kindlustatud olevat, pööris ta rikaste neidude poole. Ta läks kogu hooaja kõige hiilgavamale ballile. See oli suurepärase pidu. Sinna ilmusid ka suurhertsogi perekonnaliikmed ja isegi printsessidele torkas silma, kui saali astus rüütellik Valentin de Choltay. Neiud pistsid pead kokku, sinult Valentin üksinda näis olevat halvast tujus. Kui ta nii — pealtnäha mitte millestki hoolides — vaatles juba enne valmis vaadatud rikkaid neidusid, mõtles ta filosoofilise rahuga: kust see tuleb, et kõik ilusad neiud on vaesed ja rikkad neiud inetud ja isegi seda inetumad, mida rikkamad. Neid pärijannasid peaks ta värbima. Seal too inglise leedi nagu teivas või too hollandi miljonäri tütar oma juustu näoga . . . Valentin mõtles endamisi: tont võtaks, seks on vaja julgust ja oskust, et neile seal armastust avaldada. Aga nii see peab olema, see on kindel, aga miks siis nüüd otsekohe? Käigu põrgu, täna olen veel vaba ja võin aega oma meele järele mööda saata. Homme asun tööle, aga täna tahan veel lõbutseada. See juures ajas ta enda rõõmsalt sirgu ja vaatas juba teistsuguste silmadega ballile tulnud neidusid. Nüüd otsis ta nende hulgast mitte inetuid, vaid ilusaid. Ja ta ei kõhelnud kaua oma valikuga. Juba varem oli talle silma paistnud saali nurgas üks istuv armas väike tütarlaps. Ta polnud mõni pimestav iludus: ainult Tuhka-Triinu kena kasvuga, imestanud näoga ja siniste silmadega, kus vahete vahel lõi lõkkele kelm naeratus. Armsalt sobis talle romantilise aja riietus: keskel lauguga blond juuks langes käharais meelekohtadele ja paelu ja linte oli tal igalpool kleidil. Isegi kingad olid seotud paeltega valgeile sukkadele. Ta istus seal hästikasvatatud tagasihoidlikkusega ja vaatas ainult vahete vahel temast vasakul pool valvavale närtsinud tädile ja temast paremalpool istuvale jassakale mehele, kes oli nähtavasti ta isa. Selle kogu mõjus natuke süngelt ja kohutavalt: siledaks raseeritud nägu ilmutas suurt valjust ta pilk uuris põhjalikult ka kõige naeruväärsemaid tantsijaid. Uudishimulikult silmitses Valentin seda rühma. Kavalerid askeldasid inetute pärijannade ümber ja jätsid Tuhka-Triinu enda hooleks. Noh, kui lood nii on,

siis võiksin ma Tuhka-Triinuga aega viita ja väiksekese teha ballikuningannaks. Kaasavara kütid võivad inetuid neidusid värbida; kui see nii peab olema, jõuan ma neist siiski veel ette. Valentin kummardus neiu ees. Puritaanlik isa silmitses teda nii torkava pilguga, aga lõppeks võis ta siiski ainult rõõmustada, et ka tema tütar leidis ühe tantsitaja. Ja pealegi veel kõige ilusama kavaleri, mõtles punastav tütarlaps ja rõõmsa üllatusega algas ta temaga kohe tantsu, Valentin ja ta kaaslane lobisesid elavalt üksteisega tantsul ja vaheaegadel. Neiu nimi oli Lote, ta jutustas, et on pärit Hamburgist, et ta ema on surnud ja et ta ainult lühikeseks ajaks sõitnud isaga Baden-Badenisse. Siin ei tundvat ta hingegi. Isa olevat nii vali, suure vaevaga pääsnud ta temaga seltsis siia ballile. Noore naisena olevat ema end ühel nüisugusel ballil külmetanud. Ema olevat olnud poolakas. Ta ise armastavat väga tantsu ja nimelt muusikat. Ta laulvat ise ka natuke ja armastavat Schuberti melankoolseid viise ja siis olevat veel keegi uus, seni tundmatu komponist, nimega Chopin, temal olevat väga ilusad masurkad. Kõigest sellest lobises neiu kodanlise lihtsusega, otsimatult ja tagasihoidlikult ja vaatas vahetevahel hulk aega Valentinile. Ta vaatas talle nii kaua otsa, kuni ta viimaks oma jutus peatuma jäi. Noormees tahtis kõneleda, aga ka tema ei saanud. See oli ta esimene õnnelik minut, kuna muusika soojad toonid neid magusalt uimastasid. Valentin unustas kõik: oma reisu sihi, võlausaldajad, inetud miljonäritütred. Tahtmatu kaitsva liigutusega haaras ta Lote käe, nende sõrmed puutusid kokku ja kui nad jälle teineteisele otsa vaatasid, siis mõistsid teineteist ka nende silmad, siis polnud nad enam kahekesi, vaid kolmekesi, ühes magusa armastusega. Balli lõppedes sosistas neiu noormehele: „Meie näeme jälle teineteist.“ Siis kadus ta oma isa käekõrval. Valentin ärkas oma uimastusest ja mõtles: ballikuningannaks tegin ma selle Tuhka-Triinu, aga, juunala eest, ma armusin ka temasse. Kui ta üles vaatas, märkas ta mõningaid kaasavarakütte, kes talle kadestate pilkudega otsa vaatasid. Üks ütles: „Teie olete meid üle trumpanud.“ — „Soovime õnne!“ lisasid paar teist juure. „Aga milleks siis, kui paluda tohin?“ „Teie vallutasite ühe neiu.“ „Kõige vaesema, eks ole?“ „Kõige rikkama!“ hüüdsid teised kavalerid, „Lote Verner!“ Valentin vaatas neile imetanult otsa. „Kuidas? Kes? Ma ei tea isegi ta nime.“ „Meie saime seda ka alles nüüd teada. Ta isa on mitmekordne miljonär Herman Verner, Hamburgi suhkru- ja kohviku-

ningas. Oma rahaga võib ta kõik siinsed pärijannad kinni maksa. Teil on õnne, härra de Choltay, soovin õnne!“ Valentin oli kange imestusest teise hommikuni segane. See on ju lausa muinasjutt. Ta tantsib Tuhka-Triinuga, teeb selle armsa olevuse ballikuningannaks ja pärast seda, kui ta juba temasse on armunud, saab vaesest neiust miljonäritütar. On see usutav? „Noh, see pole mingi õnnetus,“ lausus ta viimaks oma õnes; „meie juures jääb kõik vanaviisi, raha ei pea meile kahjuks tulema. Nii oleks ka mu siht otsimatult saavutatud. Need miljonid leidsin ma tõesti juhuslikult.“ Valentin pidi võitlema hulk nädalaid nii oma võist-

sik-romantiline Reini org. Kui armunud tütarlaps liibus tema külge, hüüdis Valentin tuliselt: „Ungari on ilusam. Tule sinna minuga, mu kallid, saa minu naiseks.“ Valentin tundis, et silmapilk on saabunud ja sinises frakis ning nankingpükstes astus ta miljonärist isa ette ja palus ta tütre kätt. Vana Verner kuulas seda tõsiselt pealt. „Ma ei tunne teid, härra von Choltay,“ algas ta viimaks, „teie armastate mu tütart ja nagu näib, armastab ka tema teid. Mul pole mingit põhjust kahelda teie tunnete otsekoheuses.“ „Võin ma siis loota?“ „Andke aega ainult, härra von Choltay. Ma ei tunne teid. Aga ma tunnen iseennast: ma olen soliidne

Olavi linn Soomes.

lejate kui ka isa torkavate pilkude vastu. Aga ta hirmutas kahevõitlustega kõik pealetükkivad kavalerid eemale. Vana Verneriga oli juba raskem toime tulla. Too vaatles Balkani nabobi teatava umbusuga, talle paisis kahtlane see moekuningas, kelle lossidest ja mõisadest nii palju jutustati. Sellegipärast ei öelnud ta sõnagi, ta ootas. Kartlikult ootasid ka mõlemad noored inimesed, kuid ühel päeval, kui võidukas Valentin saatis perekonda Hohenbadenisse, ei kärsinud nad enam oodata. Varemete vahel haaras noormees neiu käte vahele ja nende huuled ühinesid pikaks suudluseks. „Sa kuulud mulle!“ „Igavesti sulle,“ vastas neiu.

Maastik laius ilusana nende ees, kuni Speieri ja Strassburgini oli näha kogu met-

ärimees, põhjalik saksa kaupmees. Armastus võib olla poeesia, kuid abielu on kindlasti tõsine äri. Nüüd küsin ma teilt: millise tagatise võite te mulle pakkuda, et olete tõsine, tööarmastaja inimene ja et teie mu tütre materjaalsest seisukohast väljudes võite õnnelikuks teha?“ „Aga ma palun . . .“ „Ma tean, mida teie tahate öelda, härra von Choltay. Jah, siin kõneldakse palju teie lossidest ja mõisadest. Ma usun heameelega, et nad on ilusad ja toredad, aga ma olen ettevaatlik ja hoolitsev isa.“ Ta tõstis oma kondise sõrme: „Ma tahan neid mõisasid näha!“ Valentin kohkus, valitses aga end. „Nii, kuidas te . . .“ „Aga rahulikult, härra von Choltay. Niisiis, ainult sel tingimusel, et

me sõidame nüüd koos Ungarisse, kus te meile näitate vähemasti ühe lossi ja korrasoleva mõisa.“ Valentinil tuli higi otsale, uus kübar kukkus tal peaaegu käest. „Kas reisime nüüd kohe?“ sai ta kogeledes suust. „Kui see teile sobib, siis võime homme lõunaajal asuda teele. Ma tean, noored inimesed on kärsitud. Me sõidame tollaga Viini, seal on mul niikuinii äriasjus tegemist. Lote jätan ma sugulaste juure ja meie mõlemad reisisime edasi, et vaadata teie losse ja mõisasid. Ainult nii vormi pärast. Nägemiseni, härra von Choltay!“ Niisiis, väk löi sisse. Valentin lukustas enda oma tupp ja käis suurte sammudega edasi-tagasi. Noh, see puudus veel! Tulevane äiapapa oli uudishimulik ja tahtis näha mõisasid. Aga tont võtaks, millist mõisat pidi ta näitama tolele põhjalikule mehele? Sest vana oli kangekaelne, temaga polnud nalja heita. Oli silmapilk, kus ta haaras revolvri järele; siis aga võttis ta kübara ja läks mängusaali. Ta otsustas kõik mängu panna. Võib olla võidab ta öö jooksul mõisa kokku. Mängusaalis oli arvutu hulk inimesi. Valentin võttis juba rahatasku välja ja tahtis istuda rohelise laua taha, kui ta üllatatus sammu tagasi astus. Ta vaatas enda kõrval istuvale kavalerile ja ei tahtnud oma silmi uskuda. Ei, siin polnud eksitust: see oli ta tädipoeg krahv Kristof. „Sa tuled kui kutsutud.“ „Kuis nii?“ „Tabaksin sinult paluda suurt heategu.“ „Aga palun,“ vastas Kristof sõbralikult, „meie oleme ometi sugulased. Mis mu võimuses seisab, see peab sündima. Millega võin sind teenida?“ „Kas tead, Kristof? Laena mulle oma Basa-Reveri loss.“ Kristof oleks peaaegu ümber kukkunud. „Mis sa ütlesid?“ küsis ta naerdes. „Laena mulle oma Basa-Reveri loss, ühtlasi ka mõisa. Ainult mõneks nädalaks.“ Krahv naeris ikka veel. Valentin tõmbas ta vaiksesse nurka ja jutustas talle kõik. Mitte ainult oma eluõnne, vaid ta mainis ka isale antud sõna perekonda päästa. „Mu sõber,“ lõpetas ta, „too tulevane äiapapa on kole inimene, ta ei anna järele. Ma pean talle näitama mõnd lossi ja mõisat, muidu ei anna ta mulle oma tüdarta. Vaata, Kristof, siin on jutt kõige enam ühest kuust, meie võiksime ehk ka mesinädalad seal veeta.“ „Aga siis, mida teed sa siis?“ „See on minu asi. Kui Lote juba mu naine on, siis ei karda ma enam vanahärra viha, siis peab ta oma kukru avama.“ Kristofile meeldis see mõte ja lühikese kaalutluse järele andis ta sugulasele kätt. „Valentin, see on hea mõte. Siin mu käsi, kuuks ajaks laenan sulle oma Basa-Reveri lossi ja ka mõisa. Teie sõidate Viini, mina lähen

aga otsekohe sinna ja korraldan, et sind seal kui mõisahärrat vastu võetaks.“ Krahv Kristof rõõmustas juba ette selle komöödia üle. Ta sõitis otseteed Basa-Reveri lossi. See oli suurepärase mõisa eeskujuliku majapidamisega, noore krahvi kõige ilusam mõisa. Tal oli hea mahlakas maapind, seal oli palju määrsid ja mitu meiereid: Saadh, Törökmarth, Abelszállás, Malomgát ja Haláp. Seal oli ka loss, vana barokiaegne palee, keset parki, siidmööbliga, maalidega, gobeläänidega ja relvadega. Park oli suurepärase. Seal seisis aiateater, rokokoo stiilis, roospinkidega ja põõsaskulissidega. Marmorkujud piirasid parki. Kristofile ei jäänud aga nüüd aega sellest mõnu tunda. Ta laskis kiiresti kutsuda direktori, vana Thomas Csonthi, valitseja Gregor Tuloki ja veel palju teisi. Kui kõik olid lossi kogunud, ütles ta neile: „Pange hästi tähele, mis ma teile nüüd räägin. Täna peale kuu aja jooksul oletate teie, et mind siin maailmas polegi. Täna peale on mu lähedane sugulane, Valentin von Choltay, siin mõisahärraks. Kas saite aru? Kui ta tuleb, võtate teie ta härrana vastu ja annate talle igapäev aru. Ja ma soovin, et eksitusi ei tuleks.“ Siis kadus ta. Elatanud miljonär viis sellal Valentini oma neljahobusetõllas tuule kiirusel edasi. Vana Verner lahendas kõik äriiselt ja kordas oma umbusus: „Tõesti, härra von Choltay, ma olen uudishimulik.“ „Mina mitte põrmugi vähem,“ mõtles Valentin, sest ta polnud veel kordagi olnud Basa-Reveris ja ta oli üsna mures, kuidas kõik läheb, kui nad aga lõppeks sinna jõudsid, langes tal kui kivi südamele. Kõik oli kõige paremas korras, Thomas Csonth ootas teda kogu ametnikkonnaga, pargis mängis mustlasorkester ja nägusad neiud seisisid reas lossi ees ja sees marmorisaalis ootas neid maitsev eine. Vana Verner silmitses imedusega lossi varandusi. Vanale, heale tugevale hegjaljiveinile järgnes tokaier ja kui pimedaks läks, tuli tõrvikurongikäik, tantsupidu ja ilutulestus. Vana Verner hakkas taltsaks muutuma ja kesköö paiku oli ta juba nii kaugel, et paar noort taluneidu ta tantsimagi viisid. Hobusekarjased vaatasid naerdes pealt, aga Andreas Modzag ütles: „Vaene saksa vader, olgu ta ka kord heas tujus.“ Järgmisel hommikul tulid kõik mõisaametnikud aru andma. Valentin ei saanud nende aruandeist suuremat aru, vana Verner veel vähem, aga ta oli ikka enam ja enam rahul. Siis sõitis paeltega ehitud neljahobusetõld ette ja nad sõitsid majapidamist vaatama. Nad vaatasid kuni õhtuni mõisat, meiereisid, karju, karjamaid. See oli tõeline eksam ja vana Verner põhjalik eksamineerija. Vanast

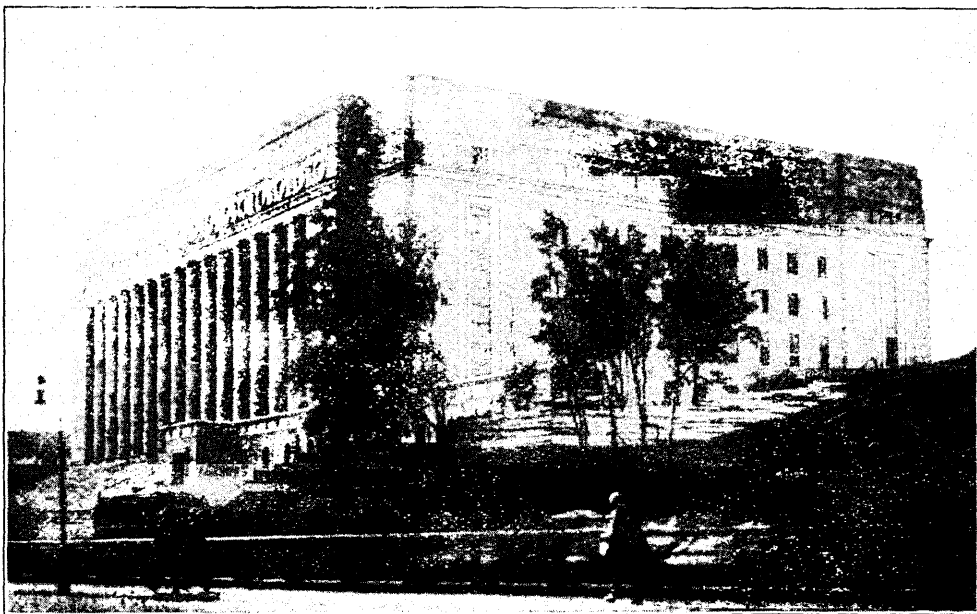

miljonärist võis aga näha, et mõisa talle ikka rohkem ja rohkem meeldis. Ta ei öelnud küll ühtki kiitvat sõna, aga kui nad koju tagasi jõudsid, koputas ta Valentinile õlale ja ütles: „Väga hea, härra von Choltay! Väga hea!“ „Niisiis . . .?“ „Jah, teie saate mu tütre; nüüd olen ma nõus.“

Nüüd läks kõik kiiresti. Veel ilusamad ja väledamad hobused töid Valentini ja vana Verneri Viini tagasi ja seal võis noor Choltay viimaks Lotet ka isa nähes kaelustada. Peagi olid pulmad ja Valentin võis oma naise viia „koju“, laenatud lossi. Nad olid õnnelikud, sõnul seletamata õnnelikud. Nende armastus nõidus tõelise kevade Basa-Reveri närtsivasse sügisesse. Nagu unenäos kadu-

see kole paljastus? Aga peagi oli aeg läbi ja ta ei võinud enam kauem oodata. Viimasel päeval sulges ta end oma tuppa ja kirjutas Kristofile järgmise kirja:

„Armas tädipoeg! Aeg on läbi ja ma tahan sulle lossi tänades tagasi anda. Meie olime siin väga õnnelikud ja mu naisele sai ta väga armsaks. Et pigist välja saada, tulin ma mõttele, kuidas Basa-Reverist mõistlikul kombel lahti saada. Kolme päeva pärast on siin suur pidu, mu isa ja äiapapa tulevad siia ja sina tuled ka tingimata. Ma tahan, et kõik sünniks avalikult ja nende ees: meie mõlemad istume kaardilauda ja ma mängin nii, et kaotan sulle Basa-Reveri lossi ühes mõisaga.“

Soome eduskonna uus hoone.

sid päevad, kahjuks liig kiiresti. Kurvalt mõtles Valentin iga suudluse juures, et nüüd see on ainult veel mõne päeva küsimus, millal see luuleline elu leiab proosalise lõpu. Ta hakkas juba liiaks harjuma oma hiilgava koduga, juba seepärast, et Lote tundis end siin väga õnnelikuna. See kuldne naisuke meeldis kõigile. Rõõmuga õppis ta oma mehe keelt ja rippus suure armastusega mõisa küljes. Ta tundis isale omase põhjalikkusega suurt huvi majapidamise vastu ja tegi kõik-sugu praktilisi kavatsusi ja õhtuti mehega istudes lobises ta selle üle. Mitte ainult los-sis ei tulnud ette võtta uuendusi, vaid ka kõik-sugu kõrvalhooneis. Valentin kuulas kurvalt pealt. Vaene Loteke! kuidas mõjub talle

Neil päeva hiljem saabus too „narr päev“, mida Choltay perekonnas hiljem nii sageli mainiti. Laenatud loss täitus külalisist. Viinist oli saabunud ühtsoodu naeratav äiapapa ja ka mitte vähe üllatunud Abraham Choltay oli oma koopast välja roninud. Viimasena ilmus krahv Kristof. Lote ruttas talle rõõmsasti vastu, ta järgis mehe soovile, et majaproua peab armsa tädipoja lahkesti vastu võtma. „Tere tulemast meie juure,“ ütles ta otsekohese rõõmuga, „see on tõesti ilus, et tulite. Teie võib olla pole kunagi käinud Basa-Reveris?“ Noor krahv tundis mõnu ilusast blond naisest. Naeratades vastas ta: „Oh, siiski, ma olin siin . . . kunagi . . . varemalt . . .“ Loteke lobises armsasti edasi

ja härra Kristof ei suutnud temalt enam oma silmi ära pöörda. Nad jalutasid pargis ja Lote näitas talle oma aia ilu. Too väike naine oli tõepoolest veetlev olend. Lõunasöögi ajal said nad teineteisega veel enam tuttavaks ja pealelõunat sõitsid nad mõisa majapidamist vaatama. Millise uhkusega näitas Lote seda tädipojale. „Niisugune on meie majapidamine. Aga siin on veel palju teha. Siia tuleb uus tall, siia teenijatemaja, seal tuleb soo kuivatada. Teate, ma olen siin alles uus ja võõras inimene, aga ma armastan seda maad nii, nagu oleksin ma siin sündinud. Kallis tädipoeg, uskuge — ma sureksin, kui peaksin Basa-Reverist lahkuma.“ Kristof vaatles õrna naisukest ja muutus üsna kurvaks.

Peagi tuli õhtusöök ja pärast seda mängisid Kristof ja Valentin oma komöödiat. Nad istusid mõne sõbraga pealtnäha juhuslikult kaardilaua taha. Natuke aeda mängisid nad ükskõikselt väikestele summadele. Lote ei pööranud mängule suuremat tähelepanu, sest ta ei tunnud mängu. Ta tundis end natuke väsinud olevat ja käis ükskõikselt ühe rühma juurest teise juure. Aga äkki näis talle, nagu kasvaks rohelise laua juures ärevus, ta nägi mängijate ees suuri rahakuhjasid. Ta läks Valentini juure: „Jumala eest, ära mängi nii kõrgelt, seal kutsus aga vana Abraham ta enda juure. Ta teadis, mis ta tegi, nüüd enne suurt silmapilku tuli Lote kuidagi eemale hoida. Kuid Lote muutus peagi rahutuks. „Laske mind, ma tunnen, mu mees kaotab.“ Siis ruttas ta rahutult mängutoa uksele. Lävel jäi tal hing kinni: võõrad seisid tummas ärevuses laua ümber. Nähtavasti mängisid nüüd ainult Kristof ja Valentin. Ta kuulis neid rääkivat ja kuulis, kui ta mees ütles: „Niisiis kaotatud Sarādhi vastu seisab Törökmarth ja Abelszállás . . .“ Lote ei taibanud kohe. Ta kuulis ainult kaartide segamist ja jagamist. Seal kostis äkki kuulajate suust kokkumishüüd. „Sa kaotasid,“ ütles Kristof.“ „Valentin, mis sa teed, mis sa kaotasid?“ Lote jooksis sinna. „Mu ingel, lase mind!“ vastas abikaas tumedalt, „nüüd seisavad Malongat ja Haláp eelmiste vastu.“ „Sa kaotasid,“ pomises krahv jälle. Valentin kargas püsti. „Nüüd seisab kogu loss kõige eelmise vastu!“ Siis kuulis noor naine veel ainult kokkumishüüdeid, siis nägi ta oma meest segase näoga saalist välja tormavat. Hingetult jooksis Lote talle järele. Pargis sai ta tema kätte ja langes talle nuttes kaela. „Mu Lote,“ lausus mees tumedalt, „meie kaotasime kõik, lossi ja mõisa. Mis ütleb su isa, mis peab meist saama. Ma

tulen kohe tagasi. Mu südameke, palun mine sa seniks külaliste juure.“

Lote ajas enda äkki sirgu. „Ma lähen,“ ütles ta otsustavalt. Ja ta ruttas majja, aga mitte võõraste juure, vaid oma tuppa ning tõi kastist esile isalt saadud suure Hamburgi rahakoti. Sellega läks ta otseteed mängutuppa ja asetaski ta rohelisele lauale. Noor krahv seisiski ikka veel seal ja kõneles tasa härradega. Ta vaatas imestades naise sõjakale sissetulekule. „Noh, kallis tädipoeg,“ ütles Lote pead trotsivalt kuklasse hoides, „mu mees kaotas kõik, aga nüüd olen ka mina siin. Nüüd jatkake minuga mängu. Kuidas see õnnemäng käib?“ — Kui kauaks jäi Valentin pargi pimedusse? Viis minutit, pool tundi või poolteist tundi? Ta ei teadnud seda. Age äkki haaras isa tal käest kinni ja viis ta mängusaali tagasi. Kristof istus ikka alles samal toolil kui varemaltki ja Lote tema vastas, kaardid käes. Krahv vaatas mõnikord naeratades noorele naisele ja näis haruldaset kahvatuna. Lote põsed olid aga veidi rõõsad ja ta hääle järele võis otsustada, et ta võitis. „Teie kaotasite, kallis tädipoeg.“ „Aga Kristof,“ hüüdis Valentin, „oled sa hulluks läinud? — Lote, tõuse, üles!“ „Jäta mind rahule!“ tõrjus krahv tagasi. „Ma pole kunagi nii ühtsoodu kaotanud. Nüüd Malongat ja Haláp.“ „Kallis tädipoeg, teie kaotasite jälle.“ Kristof kargas toolilt üles. „Nüüd peab aga siiski tulema teine lehekülg! Loss kõige . . .“ Valentin tahtis end veel vahele segada, aga enne kui ta seda jõudis teha, hakkas talle ta juubeldav naine kaelast kinni. Keset mängusaalis valitsevat ärevust sosistas ta talle kõrvu: „Ma päästsin su, ma võitsin kõik tagasi!“ Valentin ruttas Kristofi juure. „Kristof“, ütles ta, „see on ju nali, see on ju meeletus, sellega ei või ma nõus olla.“ Krahv oli oma külma vere tagasi saanud. Ta vaatas kummalise naeratusega kaua aega Lotele, siis ütles ta: „Mis sa tahad, mäng oli tõsine ja korrektne. Härrad on tunnistajad! Nüüd,“ lisas ta tasa juure, „kuulub laenatud loss sinule.“ „Ei, aga see ei lähe ju, kallis inimene,“ hädaldas juureruttav kaval Abraham Choltay. „Laske olla,“ vastas Kristof viisakalt, „meie oleme tasa, eks ole? Käsi selle peale!“ Nüüd oli Lote käes kord. Krahv suudles ka kätt. „Kas teie juba ära lähete, kallis tädipoeg? Kas te ei mängi enam edasi?“ „Ei, mu kallis,“ vastas Kristof, „mu hobused ootavad juba keskööst saadik ja ma ei või neid novembrikülmas nii kaua seista lasta.“ Valentin ei suutnud ikka veel asjaga harjuda. Ta sosistas Kristofile: „Kas sa ei taha oma lossist vähemasti midagi kaasa

võtta?" „Ei, ma palun ainult oma isa jahipüssi seal seinal ja su naise pilti seal kaminas. Nii, tänan! Ela hästi!“ Kui uks ta järel oli sulgunud, viipas vana Abraham poja võidurõõmsa naeratusega enda juure: „Sa

oled ehtis Choltay, mu poiss. Aga see saksa naine, see käib meist kõigest üle.“

Väljas andis Kristof hobustele piitsa ja ja kihutas läbi Basa-Reveri väravate.

Oma venna kohtunik.

Olen lihtsa taluniku poeg. Minu vend Leo kasvas üles, nagu iga teinegi talupoiss, mind aga tahtis isa ülikooli panna.

Mind saadeti kõige pealt ühte kõrgemasse õppeasutusse naaberlinnas. Alguses külastasin ma vanemaid iga püha tagant, kuid siis hakkas mulle linnaelu ikka rohkem ja rohkem meeldima ja nii veetsin ma kõik oma vaba aja linnas. Kuus aastat hiljem lõpetasin kooli.

Kui lihtsa taluniku poeg, oleksin ma pidanud elama nii kui suurem osa mu kaasõpilasist, kes elatasid endid tundideandmise, või mõne muu kõrvalteenistusega. Mina aga elasin nii, kui oleksid mu vanemad õige rikkad. Riietusin hästi, ja ei loobunud millestki. Iialgi ei murdnud ma oma pead sellega, kust see raha võetakse, mis mulle kodust iga kuus korralikult järele saadeti. Teadsin küll, et isa ema ja Leo nii suvel kui ka talvel pidid tegema rasket tööd, et võimaldada mul õppimist, ja et nad minu pärast pidid loobuma kõige väiksemastki lõbust ja puhkusest. Kui napilt nad aga pidid ise elama, et mind aidata, sellest kuulsin alles palju hiljem, sest minu eest hoiti see salajas.

Minu kaasõpilased hindasid mind väga, mul oli palju sõpru, mul oli hea kõneand, olin lõbus kaaslane ja neil põhjusil kutsuti mind ülikooli vaheajal sageli siia- sinna suvitama. Neljanda aasta suveks ei võtnud ma aga ühtegi kutset vastu. Selle suve tahtsin veeta kodus, end viimasele ülikooliaastale ette valmistades.

Leo ootas mind juba jaamas meie vana vankriga, mis oli mulle nii tuttav varajasest lapseast. Vankri ette oli rakendatud vana tööhobune.

„Miks ei rakendanud sa Lissy vankri ette?“ pärisin ma vennalt.

Lissy, see oli elav noor täkk, kelle Leo ise oli üles kasvatanud.

„Lissy on müüdnud,“ ütles Leo.

„Müüdnud?“ hüüdsin ma. „Palju te siis ikka ta eest võisite saada!“

Leo vaikis.

„Isa peaks ostma endale ometi kord auto. Kõigil on nüüd juba autod.“

Mu vend naeris seepeale.

„Ma ei tea mis seal naerda on!“ hüüdsin ma vihaselt, sest väsinud hobuse lonkav sõrkimine ärritas mind.

„On kodus uudiseid?“ küsisin vähe hiljem.

„Ei midagi erilist . . .“

Jutt vaikus jälle. Leo näis mulle väga rumalana. Need kolm kilomeetrit meilt jaamani näisid mulle igavikuna. Kodus koheldi mind südamlikult. Ema, kes näis mulle õige vananenud, palus mind ümber riietuda ja kohe lauda ilmuda.

Hea emake oli tänaseks valmistanud mu armsamad road ja kartis nüüd, et toidud kauase seismise läbi kannatavad.

„Fritz,“ hüüdis ema kui tahtsin minna oma endisesse tuppa, „sa ei tea ju veel, et ma andsin Leo toa sinule . . . Leo, sa oled ju sellega rahul? Juba aasta tagasi asus kooliõpetaja meie juurde elama. Ta elab sinu toas.“

„Kas pean Leoga ühes elama, ema?“ küsisin ma, „mul peab ometi olema omaette tuba, sest muidu ei saa ma töötada.“

„Muidugi! — Leo magab seni kui sa siin viibid, eesruumis raamil.“

Halvas meeolus sammusin ma trepist üles, sest Leo tuba ei olnud nii mugav kui minu oma. Ülemisel korral kohtasin ma tütarlast, — meie kaasüürlist. Juba esimese pilguga nägin, et ta on võluv. Tervitasin teda sõnatult ja me naeratasime teineteisele.

Kui ma peagi jälle alla tulin, nägin et õpetajanna oli mu emale parajasti lauakattimisel abiks.

Ema tutvustas teda mulle — ta nimi oli Marie Dahn.

Meie pilgud kohtasid, ja tahtmatult naeratasime mõlemad, nagu varemgi.

Niisuguse võluva neuu selts muudab mulle vististi igava suve huvitavaks, mõtlesin endamisi. Maria ei olnud mitte ükski ilus, vaid ka väga hea hariduse ja hea kasvatusena neuu.

Olime juba söömise lõpetanud, kui Leo ilmus, seljas kõige uuemad pühapäeva-rõivad, ta istus lauda. Kohe sellepeale vabandas end Maria ja kadus. Istusime isaga ukseette pingile. Isa popsutas piipu, mina aga ei teadnud, millest temaga rääkida, nii

siis vaikisime mõlemad. Vähe aja pärast väljusid Maria ja Leo, nad sammusid läbi aiavärava küla poole.

„Kuhu lähevad preili Dahn ja Leo?“

„Usun nad lähevad õpetaja poole, seal teatakse kolmapäiviti peale õhtusööki ikka muusikat... Tore tüdruk, kas pole tõsi?“ Ta ei oodanudki mu vastust vaid jatkas: „Leo on temasse armunud.“

Ma naeratasin halvakspanevalt:

„Vaene Leo, tal ei ole ka õnne.“

„Leo on tubli poiss, virk ja kokkuhoidlik,“ seletas isa. „Temast saab kord tubli abielumees.“

„Võimalik,“ vastasin ma ükskõikselt, kuid ta peab leidma naise, kes talle sobib.“

„Preili Dahn sobib talle hästi.“

„Kust on see tüdruk õieti pärit?“ pärisin ma edasi.

„Ta on ühe võõrastemajapidaja tütar Hamburgist. Ta isa suri äkitselt umbes paar aastat tagasi, võõrastemaja müüdi ära. Kui võlad makstud, ei jäänud sentigi järele. Proua Dahn suri paar kuud hiljem. Sestsaadik elatab preili Dahn ennast ise.“ —

Veel täna, kui möödunud aegu meelde tuletan, on mul piinlik seda suve meelde tuletada. Ei ole iialgi enam tunnud niisugust õnne, kui tookord. Ei tule seda vist ka iialgi enam! Kuid ma ei suuda ka vabaneda kibedusetundest, kui mäletan neid aegu . . .

Maria Dahn armastas kindlasti Leod. Algul oli tal temast muidugi ainult kahju. Kuid kaastundmusest võrsus pea õrnus, mis niisuguse peenetundelise olevuse juures, nagu Maria seda oli, kord võib olla oleks muutunud. Muidugi mitte sääraseks suureks armastuseks, mida Marialt oodata oleks võinud! Kuid niisugusest armastusest ei olnud ju tüdrukul ka aimugi, kuni mina astusin ta ellu. Maria loomulik, õitsev ilu võlus mind juba esimesest pilgust, kui teda nägin.

Leo peale ei mõelnud ma hetkekski. Alguses pidasin ma oma vaherkorda Mariaga möödaminevaks flirdiks, suveepisoodiks. Kuid ühel ööl aias haarasin ma ta kätevahele ja suudlesin teda kirglikult.

„Maria, armastan teid!“ sonisin ma. Ja seda öeldes tundsin selgesti, see ei ole möödunud kirk, vaid tõsine armastus, mis meid ühendab.

„Kas armastate mind pisutki?“ küsisin ärevusest värisedes.

„Väga!“ vastas ta.

„Läheb vististi veel kaua aega, Maria,“ ütlesin ma, „enne kui jõuan nii kaugele, et võin abielluda sinuga . . . Kas ootad seni?“

„Nii kaua kui sa soovid!“ . . .

Läksime majja. Ukse ees istus Leo, pea nii sügavale rinnale vajunud, et mulle näis nagu magaks ta.

Meie möödumisel vaatas ta üles, tal oli ehmunud, piinatud ilme nagu tagaaetud metsloomal.

Maria soovis tasakesi head ööd ja tõttas majja. Armunult ja õnnelikult jälgisin teda pilkudega, kuni ta oli kadunud. Venna olin täitsa unustanud. Järsku seisis Leo mu ees.

„Teda tahad siis veel ka!“ kiristas ta läbi hammaste.

Tema ähvardav häälekõla hirmutas mind. — Nüüd tormab ta mu kallale, sähvas mul läbi pea. Kuid sundisin end rahule ja vastasin külmalt:

„Preili Dahn andis nõusoleku minuga abiellumiseks — kui see sind huvitab . . . Kuid sul on toores kõneviis.“

„Vihkan teie libedaid sõnu! Vihkan sind!“ karjus ta.

„Leo, ära ole narr, ei maksa tülitse. Ma tean, et armastad Mariat, — kuid ta ei sobi sinule.“

„Ta on olnud mulle ikka lahke,“ ütles Leo endamisi.

Sirutasin talle käe: „Mul on kahju, Leo! — Tule anna mulle käsi, jääme sõpradeks.“

Leo ei liikunud paigast. „Ah nii, — sul on kahju ja see on kõik!“

Ta sammus maja poole.

Olin liiga õnnelik, nii siis ei jätnud see kahekõne mulle mingisugust mõju.

Ühel õhtul kõnelesin Mariaga oma tulevikuplaanidest, oma eesmärgist saada kord kuulsaks õigusteadlaseks.

„Kõnelesin sulle vist juba oma sõbrast Villy Markvardist?“ Maria jaatas. „Tema isa on üks kuulsamaid õigusteadlasi,“ seletasin ma edasi. „Ta on huvitatud minust. Kui mul ülikool ja praktikaasta seljataga, võib ta olla mulle väga kasulik.“

Maria vaatas mu peale, nagu tahaks ta midagi küsida.

„Tahtsid sa midagi ütelda, kallim?“

„Oh ei!“ kostis ta.

Palju hiljem ma alles mõistsin, et ta tahtis mulle sel korral kirjeldada asjade tõsist seisukorda, et ta tahtis mulle öelda, et vanematel pole enam võimalik mind rahaliselt toetada — kuid, et ta mind armastas ja ei tahtnud mind teha rahutumaks, seepärast ta vaikis. Möödus suvi. Ma olin nagu pime — mul oli tegemist ainult endaga!

Sügisel läksin tagasi ülikooli. Kõik oli nii nagu ikka. Mu väljaminekud tasuti täpselt, minu igakuune rahasaadetus ei hiline-

nud iialgi. Mulle näis, et see nii peabki olema, olin ju sellega harjunud aastate kestel.

Jõuluvahel ei sõitnud ma koju. Villy Markvart kutsus mind pühadeks endi juurde. Kahtlesin alul, kas võtta kutse vastu või mitte, sest mul oli Mariast kahju. Kuid siis ütlesin endale, et oleks rumalus säärast juhust mitte kasutada. Maria mõistaks mind. Ta mõistis ka.

„Muidugi pead sa kutse vastu võtma,“ kirjutas ta. „Rõõmustan, et sul pühad nii huvitavad on, armsam. Siin meie juures oleks sul igav.“

Kavatsesin igapäevale saata jõulukingi. Kuid ma oleks võinud saata ainult odavaid asjakesi — nii siis otsustasin parem saata mitte midagi. Nagu kõik egoistid, leidsin ka mina omale vabandavaid põhjusi, et oma tundevaesust varjata!

Villy Markvardil oli õde, Gerda, elav, temperamentne kaheksateistkümnendaastane tüdruk.

„Gerda on nähtavasti sinust huvitatud, Fritz,“ ütles Villy jõuluõhtul, kui ta õde mind sellega üllatas, et kinkis mulle kallihinnalise käeuuri. Naeratasin kohmetult.

Gerda Markvart tarvitas iga juhust, et näidata mulle oma poolehoidu. Olin liig armunud Mariasse, kui et mõni teine neiu mulle oleks võinud meeldida. Kuid mul oli siiski lõbus Gerdaga veidi flirtida. Lahkumisel suudlesime isegi. Ta oli käed tugevasti sõlminud mu kaela ümber ja sosistas mulle kõrva: „Fritz, kas tulete suvel jälle meile? Te peate tulema!“ Imestasin ta sõnu ja ta kirglikke suudlusi. Sel hetkel ilmus tuppa Villy: „Andestage, et segasin teid,“ ütles ta naerdes.

Näppisin segaselt oma ülikonda. Mis ütleb Villy, et julgusin suudelda ta õde? Tänapäev on see õige harilik asi, kuid tol ajal ei olnud noored inimesed ses suhtes veel nii vaba vaatega. Teel jaama ütlesin midagi vabanduseks. Villy naeris, patsutas mulle õlale ja sõnas: „Ära tee omale üleliigseid etteheiteid, vanapoiss. Gerda näis ju sellega päri olevat. See tüdruk teeb mis talle meeldib!“

Villy ei teadnud midagi minu kihlusest Mariaga. Ma ei olnud teda iialgi oma kodustesse oludesse pühendanud, sest häbenesin seda teha.

Ülikooli jõudnud leidsin telegrammide eest: „Ema raskesti haige. Tule kohe — Maria.“

Tund hiljem istusin vagunis. Hilja õhtul jõudsin koju. Kogu päev oli tihedalt lund sadanud ja ilm oli õige külm. Lävel seisis Maria.

„Kuidas on ema tervis?“ hüüdsin talle vastu.

Ta vaatas kurvalt mulle otsa: „Ta suri tund aega tagasi, Fritz.“

Olin uimane, nagu oleks mulle keegi puuga pähe löönud.

„Mis haigus tal oli? Ma ei teadnud, et ta haige oli.“

„Ta ei lubanud ju sulle kirjutada, ei tahtnud sinu pühademeeleolu rikkuda.“

Olin vapustatud. Pisarad voolasid mul põski mööda alla. Esimest korda elus mõistsin ma, mis tähendas emaarmastust!

„Üldine nõrkus,“ jutustas Maria, „ta kustus vaikselt.“

„Ema töötas üle jõu,“ ütlesin ma pahaselt.

„Ära sellest isa kuuldes räägi. Tule tuppa.“

Aeglaselt järgisin ma talle kööki. Seal istus isa oma suures tugitoolis ahju ees. Selg küürus, pead käele toetades. Ta ei liigutanud ennast ega vaadanud üles.

„Isa,“ sosistasin ma.

Aeglaselt tõstis ta pead. Vaatasin ta läiketa silmi, milles ei väljendunud valu, ainult suur kurbus.

„Sina oled, Fritz,“ ütles ta.

„Kohe kui sain telegrammi, tulin siia, isa. Ma ei viitnud ühtegi minutit.“

„Sinu ema on surnud —“ pomises ta, siis sulges ta silmad, ta pea langes jälle rinnale. Ta näis olevat mu unustanud.

Rasked sammud esikus katkestasid haa-vaikuse, uks avanes. Sületäie puudega tuli Leo tuppa. Ootasin, kuni ta puud asetas kamina kõrvale, siis sammusin talle vastu.

„Kui midagi ka meie vahel on olnud, Leo — unusta see.“

Ta sirutas end, torkav pilk tabas mind. Tahtmatult astusin sammu tagasi.

„Leo!“ hoiatas Maria.

„Ma ei saa nii ruttu unustada, kui sina!“ ütles Leo karmilt. „Ma ei või seda unustada, et ema pidi end surnuks töötama, ainult selleks, et Fritz peent elu saaks jätkata.“

„Sa valetad!“ karjusin ma.

Seal kargas isa üles: „Vaiki!“ hüüdis ta. „Kas julged nii tülitsema, enne kui ema veel maetud on?“

Maria haaras mu käe: „Tule kaasa, — pean sinuga rääkima.“

Ta viis mu esikusse.

„Ma ei taha sind kurvastada, Fritz, kuid kord pead sa ometi tõe kuulma.“

„Tõde? — Mida sa sellega tahtsid öelda?“

„Fritz, sa ei tea ju . . . Kõik raha mis Leo ja isa jõudsid teenida, kulus su õppi-

miseks. Kuid sellest üksi ei jatkunud veel. Talu on võlgadega koormatud.“ Ta peatas hetkeks. „Nüüd ehk mõistad sa, miks Leo nii mürgine on.“

„Siis on see ikkagi tõsi, — mis ta emast ütles?“

Jah, — see on nii.“

Langesin puutoolile, mis esikus seisis, ja katsin näo kätega. Nüüd alles oli mulle selge, missuguse ohvri omaksed mulle olid toonud. Häbi ja kahetsus valdasid mind.

„Olen ma eksinud, Maria?“ küsisin tasa. „Kas ka sina vihkad mind?“

„Mina peaksin sind hukka mõistma ja vihkama? Ma armastan sind! Ei või midagi muud sinu vastu tunda — kui armastust.“

Tõmmasin ta oma rinnale, suudlesin teda. Hetk ei kõnelenud meist keegi sõna.

Korraga läbis mu peast üks mõte; ma ehmusin:

„Kas saan ma ülikooli lõpetada? On veel nii palju võimalik?“

„Niipalju raha vast ikka leidub,“ rahustas mind Maria.

Kaks päeva hiljem sängitasime ema väikesele külakalmistule. Järgmisel hommikul pidin tagasi sõitma.

Peale õhtusööki — Maria pesi sööginõu-

sid, Leo ei olnud toas — andis isa mulle ühe paki pangapabereid.

„Siin on sinu raha, sellest peab jatkuma aasta lõpuni.“

Viivitades, vähe piinliku tundmusega, võtsin ma raha vastu.

„Täna, isa — täna!“

„Fritz, see on laenatud raha,“ ütles isa

„ja —“ Üks taldrek libises Maria käest ja ja kukkus tükkideks. Mu isa ei lasknud ennast segada ja jatkas:

„Loodan, mu poiss, et tasud selle kord ausalt.“

„Kindlasti,“ kostsin ma. „Kes on —“, „Fritz,“ hüüdis Maria ja ta häääl kõlas ime-likult närviliselt, „Fritz, palun, aita mul kilde maast korjata.“

Imestusin, et Mariat see väikene saamat- tus nii segaseks tegi. Kuid otsida selle põhjust millestki muust, seda ei tulnud mulle ka meelde. Raha, mis sain isalt, oli Maria korjatud kopikad. Ta kartis, et mina ehk seda vastu ei võta, kui kuulen kelle käest see tuleb. Kas oleksin selle vastu võtnud? See on küsimus, mille kohta ma ialgi ei ei ole selgusele jõudnud . . . Rõhutatud mee- leolus saabusin ülikoolilinna. Villy kes us- kus, et ema surm mind nii on vapustanud, nägi palju vaeva, et mind lohutada.

Tõeliselt aga kurvastas mind rohkem mu- re mu tuleviku pärast. Mis pidin tegema? Ei olnud mõeldagi, et ma võiksin peale üli- kooli lõpetamist aastaks praktika peale jääda ja siis veel üheks aastaks ilma palgata. Pean omale kohta otsima hakkama. Karjäärist tu- leb loobuda. Ainult see, kes nii auahne on, nagu mina seda olin, mõistab, mida kannat- asin!

Muudatus, mis minus aset leidis, ei jää- nud ka Villyle saladuseks. Ta usutles mind ja ühel päeval seletasin talle oma seisukorra.

„Lollus!“ ütles ta vähese mõtlemise jä- rele. „Sellepärast ei tarvitse sul veel loo- buda oma elukutsest. Tead mis? Sa tuled suveks meile. Minu isa on huvitet sinust; ta leiab juba pääsetee.“

Juuni keskel tegin ma eksamid ära. Esimesel juulil, nii oli meil kokku räägitud, pidin ma Markvardi perekonda külastama, kellel mägedes suurepärase villa oli. Kuid vaheaja pidin isa juures veetma.

Isa ja Leo elasid rõhutult ja kurvalt vaikeses talus, mis ema surmast saati veel kurvemaks oli muutunud. Maria ei elanud enam seal. Ta oli ümber paigutatud lõuna poole. Kartsin, et ei suuda kuigi kaua selles kurvas olukorras elada.

Kaheksa päeva peale mu saabumist toodi ühel õhtul mu isa meelemärkusetä seisukor-

ras põllult koju. Teda oli niitmise juures halvatus tabanud ja ta suri ilma veel kord meelemärkusele tulemata. Üks nädal hiljem läks meie talu haamri alla. See vähene raha, mis võlgade tasumisest üle jäi, jagati minu ja Leo vahel. Meile lubati veel nädalaks tallu elama jääda. Kuid hommikul peab oksjoni oli Leo kadunud. Ta läks ilma jumalaga jätmata. Kuidas ta mind vihkas!

Samal päeval sõitsin ka mina Markvardide juurde. Kuus kuud hiljem abiellusin Gerda Markvardiga.

Enne kihlust palusin Marialt kirjalikult oma sõna tagasi. Seletasin talle, et terve mu tulevik oleneb sellest abielust. Ma võiksin ilma rahamureta aasta kohtupraktikat üle elada ja võiksin kohe peale seda oma äia osanikuks hakata. „Andesta,“ kirjutasin ma, „armastan ainult sind, Maria. Kuid olen ikka auahne olnud, ja tunnen, et teeksin ennast õnnetumaks, kui loobuksin sellest juhusest.“

Kirjale lisasin juurde rahatahe selle summa peale, mis isa kord Marialt oli laenanud.

Vastus saabus pea. Üks ainukene rida: „Oled vaba. — Maria.“

Järgmisel päeval kosisin Gerda.

Viisteistkümmend aastat, mis nüüd järgnesid, olid mulle hiilgava elu toonud. Kui oma äia abilise kogusin ma endale pea suure varanduse, astusin riigiteenistusse ja sain riigi prokurööri koha. Üheks kõige kardetumaks pealekaebajaks, hiilgavks kõnemeheks, üheks lugupeetumaks meheks terves linnas, kellele ennustati suurt tulevikku.

Mu elutee oli kindlaks määratud, ta oli hiilgav ja okasteta. Kuid paar nädalat tagasi kerkis mu ette ähvardav tont minevikust. Eeluurimisvanglasse toodi ühel päeval mees — kes seisis tapmise kahtluse all! See mees oli — mu vend. Mina pidin tema süüdistajaks olema!

Ühel hommikul, einelauas, langes mu pilk ajalehte lugedes nimele Leo Varner. Kaks sadamatöölist, itaallane Angelo Moreno ja keegi Leo Varner olid ühe naise pärast tülli läinud. Järgmisel hommikul leiti itaallane surnult sadamapuiesteelt, kuulihaav rinnus. Leo Varner vangistati, sest et teda kahtlustati tapmises.

Samal pealelõunal teatas mulle kohtu-uurija telefoni teel sellest kuriteost.

„Süüdimõistmine on kindel,“ ütles ta. „Te olete kohtunikke juba nõrgemate tõenduste juures süüdimõistmise tarviduse veendumusele viinud.“

Värin läbis minust, kui riputasin kuulde-toru üles. Olin viimase viieteistkümmend aasta

jooksul vaevalt mõelnud Leole. Oleks ma tema saatusest midagi kuulnud, ma oleksin teda vähemasti rahaga toetanud. Sest ma olin temalt ju kõik võtnud: pruudi, isa päranduse. Ja nüüd oli ka tema elu minu käes.

See oli saatuse kibe pilge, et Leo palehigis teenitud kopikad tegid mind tema üle kohtumõistjaks!

Kui täitsin riigiprokurörina oma kohust — siis oli Leo kahtlemata kadunud, ja mina kannaksin eluaeg kainimärki otsal. Muidugi võiksin ma ka süüdistamisest loobuda, sest süüalune on ju minu vend. Kuid kas see muudaks asja? Kas päästaks see Leo? Suured higipiisad katsid mu otsa.

Ainult üks võimalus jäi mulle: Ma pidin lahkumispalvega esinema ja Leo kaitsmise oma kätte võtma.

See aga tähendas mu karjääri lõppu! Sammusin toas edasi-tagasi ja mõtlesin. Pikamööda rahunesin. Kõik kahtlused kadusid, omakasupüüdmine, mis seni minu peamoaduseks oli olnud, sulas nagu lumi kevadpäikese käes. Ei mõelnud enam endale, vaid viletsale, abitule olevusele vangla müüride taga — oma vennale.

Kindla käega kirjutasin ma oma lahkumispalve. Siis vaatasin kella. Südaöö! Kella kuuest saadik ei olnud ma oma töötoast lahkunud...

Järgmisel hommikul oli minu esimene käik eeluurimisvanglasse. Nõudsin kõnet vang Leo Varneriga. Väliselt rahulikuna astusin sisse; kuid süda peksis mul lõhkemiseni ja suu värises ärritusest. Mind viidi kongi ja jäeti temaga kahekesi.

Kui raske rauduks mu järel lukku langes, tõusis vang väsinult roidunud ilmelt asemele. Hetkeks kohtasid meie pilgud.

„Tunned sa mind, Leo?“ küsisin viimaks.

Ta jaatas: „Muidugi tunnen sind! Sa oled Fritz Varner, peaprokurör, kelle käest ükski süüalune ei pääse!“

„Ma ei ole mitte ükski prokurör — olen ka su vend“ ütlesin ma.

Ta naeris. See oli mulle hästi tuntud kõle, lõikav naer.

„Mis sellest kasu!“ hüüdis ta pilkavalt. „Sinu kohus on inimest timuka kätte toimetada!“

„Ei,“ kostsin ma pehmelt. „Olen loobunud oma ametist. Ma võtan su kaitsmise oma peale.“

„Sest ajast peale, kui kodust lahkusin — lahkuma pidin — olen ma põhja langenud,“ pomises ta. „Keegi ei hooli minust, keegi ei küsi mind. Kuid mõrtsukas ei ole ma siiski! Mina ei ole tapnud Morenot — kuid kõik kõneleb minu vastu — mind ei usta!“

Pärnu Linatööstuse A-S.

Pärnus, Rääma tänav nr. 38. Telefon 125.

Tööde vastuvõtmine:

Tallinn, S. Tartu m. 6.

Linane riie, niidid ja lõngad, kalavõrgud, võrgulõngad ja nõõrid. Kõied.

Villa kraasimise, ketramise, riide ja lõnga värvimise vabrikud.

Meie vabrikute töö headus ülemaaliselt tuntud.

Pöörake meie vabriku esindajate poole igas linnas ja rahvarikkam. kohtades.

Läksin ta juurde ja panin käe ta õlale: „Mina usun sind, Leo. Ja loodan, et mul õnnestub veenda kohut sinu süütuses, ja talle selgeks teha, et ainult õnnetute asjaolude kokkusattumisel langes kahtlus sinule.“

See õnnestuski mul. Minu kaitsekõnet kiideti kõige hiilgavamaks, mis iialgi kohtusaalis peetud. Tund aega kuulasid nii vanutatud mehed, kui ka kohtunikud mu setusi. Loogikat, kõneandi, süttivust — kõike seda, mis mulle loodus ise eluteele kaasaannud, kasutasin ma tagajärjekalt. Üksmeelne otsus: „Ta on süüta,“ järgnes sellele.

Aasta hiljem tunnistas üks naine haiglas surmavoodil, et tema oli tapnud Angelo Moreno armukadedusest.

Mida ma oma ametile kahjuks arvasin tulevat, muutus mulle kasuks. Ajalehed kiitsid mu ausat meelt, mu julgust, mu väljaastumist venna eest. Lugupidamine mu vastu tõusis, mu seisukord oli hiilgavam kui iialgi varem. Kui vanutatud mehad kuulutasid oma „Ei ole süüdi,“ minestas Leo kohtusaalis. Arst ütles mulle, et rahutu seiklus-

rikas elu on mu venna tervise hävitanud, tal jääb kõige rohkem ainult aasta elamiseks.

Mõni tund hiljem istusin ma sanatooriumis Leo voodi ees. Vaeneke oli pikkamisi jälle toibunud, kuid tal oli selge arusaamine oma seisukorrast.

„Ma tean, Fritz,“ ütles ta, „mul ei jää enam kaua aega elamiseks . . . kuid selle lühikese aja, mis mulle veel jäänud, tahaksin meeleldi kodus viibida . . . meie vanas talumajas.“

„Seda soovi tahan sul täita, Leo!“ töötasin ma. „Ja kui ma peaksin selleks ta ka ostma!“

Minu järelepärimistele selgus, et talu kuulub ühele vanemale abielupaarile, kes valmis on Leo endi juurde võtma.

Imelik sündmuste kokkulangemine aga tahtis, et Leo suri mõni päev peale õige mõrtsuka süü ülestunnistamist.

Ta puhkab nüüd isa ja ema kõrval väikesel külakalmistul viimast und.

Maria Dahnist ei ole ma iialgi enam midagi kuulnud.

Kaheksa päeva enne pulmi.

Lisbeth Burger.

Hildegard Eggenhofer oli kihlatud! Vaevalt oli vana hea lesk professoriproua joonud hommikul kohvi ja läbi lugenud tütre kirja, mis tõi selle teate, seal jooksis see sõnum juba nagu kulutuli läbi kogu Niidi tänava. Ema Eggenhoferi juures oli igal asjal oma aeg. Kõige esmalt ta jõi kohvi, siis silmitses ruttu üle kõik pealkirjad ajalehes, keeras lehe hoolikalt kokku ja pani kõrvale. Kui seal näis olevat midagi tähtsat, siis aetas ta lehe käsitöökorvi alla ja sealt võeti ta pärast veel kord välja; kui aga mitte, siis rändas ta tabletile ja vana Minna võis teda kasutada majapidamises. Siis istus ema Eggenhofer oma mugavale korb-tugitoolile, mille lapsed olid talle kinkinud 75. sünnipäevaks, võttis oma käsitöö, aetas selle kesklauda oma ette ja siis alles hakkas lugema kirju. Näis, nagu vajaks ta kõike seda mitte just väga hädatarvilist ettevalmistust jõukogumiseks kirjadelugemisel.

Vanal Minnal, kes muidugi tundis iga käekirja, mis post tõi majasse, oli siis ikka seal lähedal tegemist. Nii ka täna hommikul. Ja tõsi! Vaevalt oli „meie pesamuna“ kiri avatud, kui professoriproua hüüdis: „Jumal tänatud! Viimaks ometi on ka Hildegard kihlatud! Ja mul oli juba suur hirm, et ta jääbki vanapiigaks . . .“

„Jah, see on muidugi õnn!“ tõendas ka minna kohusetruult ja küsis siis uudishimuliselt: „Aga kas on ka hea partii? Praegu on jaanipäeva aeg . . .“ Muidu aga Minna ütles harilikult, et meheleminek on kõige rumalam temp, mis üks naine võib teha, seepärast ta ei mõlevatki sellele. „Ehk on ka . . .“ vastas proua Eggenhofer kahtlevalt. „Haigemaja vanem assistent . . .“

„No vaata, oskas valida omale selle õige mehe. Nagu ma näen, saavad naised, kellel on elukutse, palju kergemini tanu alla . . .“

„Ja pulmad on varsti. Juba 1. juulil. Hildegard tuleb koju, et teha tarvilisi ettevalmistusi . . .“

„Sa mu heldus! Juba 1. juulil . . .“ Ja juba oligi Minna väljas ja komberdas korvike käeotsas trepist alla. Seda pidid teadma kõik Niidi tänava elanikud! Eriti need, kes olid ikka nina krimpsutanud, kui Hildegard läks haigetalitajaks selle asemel, et jääda koju vanale emale toeks. Ja enne kui oli möödunud pool tundi, teadsid Niidi tänaval kõik, nr. 1—244-ni: Hildegard Eggenhofer oli kihlatud vanema assistent-arstiga, ei — peaarstiga, või koguni — professoriga . . . ?

„Temasugused inimesed võivad seda!“ ohkas Franziska Weiland, triikiija ühes pesuasutises, oma peigmehele, ahjukütjale ja kes teab mis veel kõigele, Bernhard Bachile. „Aga meie kaks vaesekest . . . mil jõuame meie nii kaugele! Sellest vähesest, mis oleme kogunud, ulatub vaevalt voodi ja kapi ostmiseks.“

„Aga sellest on ju hakatuseks küllalt. Ja ühe toakese jõuame ka üürida . . .“

„Aga nii ilma rahata ei tohi ometi abielluda . . . nii peost suhu elades ei tohi asutada perekonda. Mõtle ometi, Bernhard, kui tulevad lapsed, või kui sa jääd ilma tööta . . . millest siis elame?“

„Miks ma peaksin just siis jääma ilma tööta, kui võtan naise? Nii halastamatu pole ju vana jumal ometi! Tõsine armastus on ainuke, mis elu meile vaestele inimestele võib pakkuda, ja miks peaks tema, kes ise on abielu seadnud, seda meile keelama? Kui me kahekesi nõnda elame, et üks hoolitseb rohkem teise kui iseenda eest . . . kui me ainult mõtleme, kuidas teha elu vastastikku kergemaks ja ilusamaks . . . ja iga päev teeme midagi head — ja kui see ka poleks muud kui üksainus hea sõna — see oleks siiski hoopis teine elu kui praegu. Siis rõõmustaksime iga päev, et kuulume teineteisele ja oleksime rikkamad kui kuningas . . .“

„Kui mul oleks natukegi sinu usku! Aga ma olen näinud nii palju teisi abielusid . . .“

„Mis olid algusest peale valed. Ma ei usu ialgi, et elu võiks siis minna viltu, kui igaüks püüab seda teisele teha ilusaks. Seal olid mu vanemad — isa oli külapolitseinik, ema taluteenija, aga siiski . . .“

„Need olid teised ajad. Siis oli elu odavam ja kergem. Me kahekesi võiksime ju küll läbi saada, aga kui tulevad lapsed . . .“

„Küll need kasvavad ka suureks. Eks meiegi olnud samuti. Kui üks oli jälle tulemas, siis ema muudkui hädaldas, et kust võtta toitu, kust võtta riideid, jalanõusid . . . aga seal kasvasjd üles kõik kümme ja ükski meist pole jooksnud paljalt. Ja kõik olid terved nagu purikad. Nii võiks neid meilgi tulla vähemasti pooltosinat . . .“

„Pole see aga nii kerge ühtigi nende kõigi eest hoolitseda!“

„No kas tead, Franziska kui me üksi ei peaks seda suutma, küll siis teised aitavad, kui peaks juhtuma miski õnnetus . . . Aga

nüüd läheme ja laseme endid kuulutada, ja 1. juulil on pulmad.“

„Jumala nimel,“ ütles Franziska ja suudles oma Bernhardit. „Aga kui pahasti läheb, siis ei tohi sa mulle teha etteheiteid.“

Ja nõnda ootasid kaks Niidi tänava tütarlast rõõmuga 1. juulit, mis pidi neid viima nende endi kodusse ja nad nad algasid ettevalmistustega selle ehtimiseks. Hildegardil oli korter maakonnalinna haiglas, kus ta peigmees oli assistendiks. Veel kaks aastat, siis pidi peaarst minema pensionile ja järelikult jäi haigla juhatus vanema assistendi kätte. Hildegard kolaskas emaga läbi kogu linna, otsides mööblit. Ta peigmees oli natuke isemeelne ja nõudlik. Ei olnud kerge temaga toime tulla. Ta oli ikka väsinud ja tusane. Hildegard andis talle nõu võtta pikemaajalist puhkust. Ta ei tahtnud ju ometi abielluda haige mehega. Aga peigmees oli selles asjas väga vastutulematu. „Arst olen ju mina, aga mitte sina, ja ma palun sulle jätta mu enda asjaks, hoolitseda oma tervise eest...“ Peale seda äräutlemist ei julgenud Hildegard teda muidugi enam oma oma nõuannetega tülitada. Seevastu oli Franziska palju õnnelikumas seisukorras. Nad leidsid omale väikese korteri ja olid nüüd nagu linnud ametis oma pesa ehitamisega. Lapseliku rõõmuga tassis Bernhard vabadel õhtuil sinna tükk-tükilt lihtsat mööblit ja nad olid õnnelikud nagu lapsed jõulupuu ümber, kui korter muutus ikka kodusemaks. Juba rippus piltki seinal ja kardinad olid akende ees. Kapid täitsid iga-sugu asjadest. Veel ainult kaheksa päeva...

Dr. Sterntaler, Hildegardi peigmees, tuli vaatama oma mõrjsa valitud mööblit. Ta oli ärritatud ja tusane. Ei olnud see õnnelik pühapäev. Alles õhtul, natuke aega enne ärasõitu, ta muutus üsna äkitselt väga lõbusaks ja elavaks. Raske südamega tulid ema ja tütar jaamast koju. Ja seal leidis Hildegard tualetist aknalaualt väikese pritsi...

Hirmus ehmatas. Kui see oli kõige mõistatuslikkuse lahendus, siis oli kõigel lõpp. Ta vaikis ja võttis selle asjakese

oma hoolde. Et mitte talitada liig ülepea-kaela, ta lohutas end nõrga lootusega oma selge teadmise vastu. Ehk ei olnud see siiski võimalik...

Dr. Seeburg kokkus järgmisel hommikul kõnetunnil, kui Hildegard tuli talt küsima selles asjas nõu. Ei olnud kahtlust: ametivend oli morfinist, ja seega parandamatu. Kes kord on juba tarvitanud seda mürki niivõrt, et ta isegi poolepäevalisele reisile pidi kaasa võtma pritsi, seda polnud enam võimalik päästa.

Seda vähem, et tal arstina igal ajal oli võimalik seda omale soetada. Niisugustel asjaoludel oli abielu temaga igale kainelt mõtlejale inimesele võimatu.

Veel kaheksa päeva, siis pidid olema pulmad — 1. juulil!

Õnn oli purunenud varem teoks, kõik oli möödas! Hildegard ei võinud võtta endale vastutust, abielluda morfinistiga. Ta saatis pritsi ühes kihlasõrmusega dr. Sterntalerile tagasi. —

Siis oli Niidi tänaval jälle kõmu. „Kuidas võidakse ometi,“ ütlesid vanemad daamid, „end nõnda teotada! Kaheksa päeva enne pulmi! Meie aja tütarlastel pole enam häbitunnet... kes oleks seda enne julgenud...“

Teiste silmis aga kerkis Hildegard teadmata pävakangelaseks. See oli juba huvitav, ja kuuldused sellest ulatusid palju kaugemale Niidi tänavast. Et tal julgust jatkus asja õigel ajal lõpetada! Et ta igane-nud eelarvamiste pärast ei sõlmind abielu, mis juba ette oli äpardunud! Ja jumal tänatud, et tänapäeval oli võimalik teada, mis õõnestas nii paljude elu alused; et vaenlane oli tuntud...

Franziska Bach aga nuttis oma pulmapäeval kibedaid kaastundmusepisaraid. „Ma peaaegu kadestasin Hildegardi, et tal näis olevat nii kerge abielluda. Aga nüüd on ta palju õnnatum kui mina.“

„Ja meie õnn on püsiv. Aga see peab meile olema tõsiseks manitsuseks tulevas-teks päevadeks...“

Viimne laul.

Aralt kõlab kellahelin läbi õhtuvai-
kuse, puhkust kuulutades, manitsedes
palvele. Tuul kannab helinat edasi läbi
väikese mäemeeste küla.

Küla lõpul väikeses valgekskrohvitud
toas sorib ja korraldab oma viletsaid as-
jakesi vaene noor mäemees. Väsinult
haaravad ta kondised sõrmed muude as-
jade vahelt viiuli järele. Hinge kinni pi-
dades kuulatab ta, kuni vaikivad kellad.
Siis väriseb õrn viiuli hääle toas, kurvalt,
pehmelt, kutsuvalt ja kaebavalt: „Mäe-
mehe viimne laul.“ Täis andumust män-
gib mees. Ei oleks teadnud aimata, et
need tööst mustad käed niisuguseid õrnu
helisid suudavad elustada. Kergelt käsita-
vad sõrmed poognat, needsamad sõrmed,
mis igapäev kaheksa tundi musta kulda
— kivisütt — maa seest kaevavad, rasket,
musta kulda. Kolmsadaviiskümmend meet-
rit maa all, kus elu alalises hädaohus.

Kellegile ei kaeba ta veretud huuled
oma häda, ei räägi oma väikestest rõõmu-
dest, ainult viiulile räägib ta kõik, viiu-
lisse matab ta kõik oma igatsuse, kõik
selle ilusa, mis tal hinges. Ja viiul kui
ainus sõber annab talle magusat troosti.
Ta on peale vana emakese ainus, mis kau-
gest muretust noorusest siia kaasa on
toodud. Temaga unistab ta esimestest aas-
tatest gümnaasiumis, kirju mütsiga ja vär-
vilise paelaga, temaga ehitab ta esimesed
õhulossid, kuni sõda ta isa ja vennad
nõudis, ja puuduse ning viletsuse majja
tõi.

Kõik, kõik on toores sõda talt röövi-
nud, ikka viletsamaks muutus tema ja ta
emakese elu, ilusast ruumikast villast pi-
did nad lahkuma, kuni viimaks väikesesse
mäemehe majja elama asusid. Ja siiski
oli talle midagi säilinud, mida keegi talt
võtta ei saanud, julgus elamiseks, raudne
tahe töötamiseks. Iga päev, iga tund tä-
nab ta Jumalat selle eest, jutustab viiu-
lile lugusid kangelasist seal sügaval maa
all, tõendab oma armsale mänguriistale,
et iga üksik, seal all, on kangelane, kes
surmaga silm silma vastas töötab oma li-
gemiste heaks, kes üleval ilusas Jumala
looduses tohivad elada.

Õrnalt silub ta karm töölise-käsi heli-
sevat puud, siis paneb ta viiuli kõrvale.
Tunni aja pärast kutsub teda töö.

Tasakesi astub ta väikesesse kööki,
kus emakene ahjupingil istub — ja nutab.
Ta kuivanud käed haaravad noore mäe-
mehe ning nuuksudes sosistab ta: „Fred,

sa leinad veel ikka väikest Ernakest.“
Sinu mäng ei muutu vist iialgi enam rõõm-
saks. Andesta Obersteigerile, kes ta sult
röövis, jäta talle õnn, mis mitte sinule
polnud määratud. Usu, see oli saatusest
nii määratud ja andesta ka Ernale, mis ta
sulle paha teinud.“

„Iialgi ei või ma seda talle andestada,
emake. Mõttele isale, kes Flandria mullas
puhkab, mõttele oma poegadele, minu ven-
dadele, keda vene muld katab. Neile
kõigile on väike Erna armas olnud, neile
kõigile võlgneb ta tänu, sest nad võtsid
ta, väikese vanemateta olevuse meie
majja. Sada, ei tuhat korda töötas ta
meie juure jääda. Heade päevade järele
ka viletsusi meiega jagada. Niisama sageli
rippus ta mu kaelas, kui ta neiuks sirgu-
nud oli, ja vandus mulle armastust, van-
dus mulle, et kord minu naiseks saab.
Kogusin raha, et talle rõõmu valmistada,
ja siiski unustas ta omad töötused, haaras
kõrgema järele, mis enesega meie väikese
vaese õnne varistas.

Siiski oleksin talle andestanud, kui ta
mitte ei oleks katsunud rahaga meie ar-
mastust, meie headust tasuda, selle mehe
rahaga, kes meilt viimse varanduse
— tema — röövis.“

Niiskelt läigivad poja silmad, tröösti-
des silitavad vana emakese närtsinud käed
poja pehmeid lokke. Siis jätab poeg ju-
malaga, et kaevandusse tõtata.

* * *

Õõ, pilkane õõ katab maad, ei ainustki
tähte taevas, ainult kuu piilub kärisenud
pilveribade vahelt. Ent all sügavuses,
maa all, töötavad kärmed mäemehed, töö-
tavad viletsa palga eest. Nende lapsed
aga, nende armsad töökad emad, nad näe-
vad und kodus oma isast, oma toitjast.

Õine rahu matab endasse väikesed
mäemeeste onnikesed, samuti nagu ilusad
ametsnikkude majad. Rahutumalt viskleb
omas süngis, ühes ametniku majas noor
naine oodates saabuvat oma rasket tundi.
Uus elu teatab end, uued rõõmud, võib
olla ka uued mured.

Südaõõ on ammu möödas, kell üks,
kell kaks osutab ajanäitaja, tund tunni jä-
rele möödub. Ikka lähemale jõuab vahe-
tuse aeg, juba kerkib aeglaselt pimeduse
linik, kaevanduse tuled paistavad eemalt
nagu läbi udu.

Korruga huigavad sireenid läbi hom-
mikhämaruse. Telefonid helisevad, mustad

kogud liiguvad kiirelt siia sinna. Hüütakse. Külakeses ärkab elu, rutuga rietatult tõttavad kõik kaevanduse poole. Naised hädaldavad, lapsed karjuvad, ilmuvad autod, päästesalka varustatakse gaasimaskide ja hapnikuaparaatidega ning päästjad saadetakse alla kaevandusse.

Mööduvad rasked piinarikkad minutid. Möödub veerandtundi. Värisedes ootavad kõik, olles teadmatutes oma armsamate saatusest. Jõuavad üles esimesed päästetud. Kuuskümmend meest on elus ja terved — umbes samapalju on kergemalt ja raskemalt haavatuid.

Esimesed muljed on head, õnnetus ei paista nii rängana, kuid järgmised teated on masendavad: Pooled mehed viibivad veel all, mürgise gaasiga täidetud ruumes. Neid on vististi võimata päästa.

Meeleheitel ringutavad naised käsi, hüüavad nuuksudes isa, poega, venda, pruudid nutavad, lapsed hädaldavad.

Kangelaslikud päästjad laskuvad uuesti alla, haavatud saadetakse ära. Südanlõhestavat pilti pakub see, kui raskesti haavatud, hirmsate haavadega, purustatud käte ehk jalgadega, omaste poolt leitakse. Hädaldades saadavad emad, nutvad lapsed käsivarrel, haavatuterongi kuni haigilani.

Vaheajal aga kestab kurbmäng sügaval maa all. Üliinimliku jõupingutusega töötab päästemeeskond, et päästa laibad söetolmust, mis neid meetrikõrguselt katab; nad vabastavad oma seltsimeeste veel soojad kehad, mis kivisöe pankade vahele kinni kiilunud. Õudne on kõik see purustatud liikmetega laipade kogu söetolmus, õudne ja kurb, nii et isegi kõige karedamal mäemehel pisarad silmi tõusevad. Kell kaksteist lõunaajal helisevad pühalikult kellad. Viimane laip on üles toodud — Fred Berger.

Asjatult ootab teda kodus emake, ta ei tule iialgi enam, lamab surnukuuris oma kaaslaste keskel, kust surnud pea oma viimast kurba teekonda algavad kalmistule ühisesse vennashauda.

Inimestega täidetud on kalmistu, noruspäi pisarsilmil tervitavad eluga pääsenud mäemehed viimast korda kirste oma lahkunud seltsimeestega. Südanthaaravalt mängib orkester viimist leinamarssi, süvendades kõikide südames mäemehe

surma kurboolust. Ja külakeses, koolis, terves ümbruses igas majas mälestatakse Fred Bergeri unustamatut kangelastegu, nagu seda jutustas eluga pääsenud Obersteiger oma noorele naisele, väikesele Ernale:

Fred Bergerile üksinda võlgnevad need, kes ellu jäid, tänu oma pääsmise eest. Tema oli see, kes õnnetuid mäemehi ükshaaval läbi pooleni söetolmu alla maetud ukse välja aitas, viimasena oma vaenlase Obersteigeri.

Vaevalt sekund hiljem oli sissevoolava vee tõttu juba võimatu veel kord ust avada. Fred Berger hukkus.“

• Rasked pisarad veerevad üle noore naise põskede, nuuksudes tõstab ta oma vastündinud pojakese kõrgele ja palub: „Aus-tagem surnut. Iga tund meie elus, iga minut tuletagu teda meelde. Tänaigem teda sellega, et oma pojakest tema nimega nimetame.“

Täis armastust surub päästetu naist ja last rinnale ja ütleb: „Fred olgu ta nimi — ja Jumal aidaku, et ta kord sarnleks oma surnud nimekaimule, ning kasvaks sama vahvaks ja suuremeelseks.“

Soovitan

Prille, Zeiss klaasidega

Lornjette, Pariisi ja Viini
uuemaid mudelid

Baromeetreid

Kraadiklaase

Kompass

Foto-aparaate,

ja nende esemeid.

Prisma binokleid ja kiikreid.

Habemeajamise nuge ja

Gillette-aparaate

Kääre ja taskunuge.

Suurim valik — esimesejärgu
kaubad!

Vanem
optikaäri

G. BERGER

Tallinn.
Nunne 1

Ootamatus.

Andre Birabeau novell.

Teener avab pooleldi ukse. „Härra Daniel on siin, härra doktor.“

„Minu poeg?“

Doktor Gamatte kortsutas kulme. Daniel, viieteistaastane blond jõmpikas tõsise, kahvatu näoga, astub sisse. Ta on ilma mütsita ja kannab raamatuid kaenlas.

„Tervit, isa.“

„Tervit! Mis uudist?“

„Ei midagi.“

Kuid Danieli hää l kõlab surutult, ta asetab raamatud ühele toolile, palitu teisele ja pöördub kõneledes isale seljaga.

„Herborets palus mind õhtuks oma juurde . . . Tahtsin sinult küsida, kas tohin minna? . . .“

„Sellepärast ei oleks sul tarvitsenud tulla, armas laps. Sa oleksid pidanud emalt luba küsima . . .“

„Tulin praegu koolist. Teener ütles, et oled üksi, seepärast lasin end teatada.“

„Hea küll, kuid sa tead ju, et mulle ei meeldi, kui sina ehk ema mind tülitate iga tühise asjaga. See annab halba eeskujut teenijatele . . . Kuid, et sa juba kord siin oled, siis istu ja süüta omale pabeross . . .“ Daniel võtab sigareti, kuid astub akna ette:

„Imelik, et see põrgukära sind töötamast ei segä . . . need paljud autod . . .“

Väike vaheaeg. Siis tõstab Daniel eesriide ääre ja vaatab tänavale, ning sõnab:

„Jah, autod . . . Tead, Gordonidel oli autoõnnetus . . . Nende auto sõitis vastu puud. Proua Gordon sai surma . . .“

Gamate kargas toolilt, ta oigas valust, nagu oleks noapiste teda tabanud.

„Simone!“

Daniel ei kuulnud, nähtavasti, seda hüüet, sest ta avas parajasti akna. Kui ta tuppa vaataks, näeks ta üht õnnetut, meeltheitvat inimest tugitooli vajunud, värisevate põlvedega, surnukahvatuna . . . Ja veretuilt huultilt võiks lugeda sõnu, mis tugevat meest pealaest jaluni värisema panevad.

„Simone . . . mu armsam!“ Kuid poiss ei vaata tagasi. Ta najatub aknalõõ ja vaatab liikumist tänaval. Ja ometi ei ole seal midagi erilist, mis noort pariislast huvitada võiks. Kaua vaatab Daniel tänavale, Gamatte on nagu kuristikku vajunud, mis nii sügav on, et kaua aega kulub, enne kui ta välja pääseb.

Viiimaks ometi on Gamatte sügavusest üles kerkinud. Ta kõrvus kumiseb, ta sil-

mad põlevad . . . Kuid juba suudab ta veidi mõelda. Ta esimene mõte on: „Simone on surnud . . .“ ja teine: „Kui Daniel akent avanud ei oleks . . .“

Kuid miks vaatab Daniel nii üksisilmi tänavale?

Ja järsku taipab Gamatte: Daniel tunneb tema saladust. Kui üht suurt kirge ka nii hoolega varjata, seda ei saa siiski mitte kauemat aega saladuses hoida. Gamatte ei ole iialgi ettevaatamatu olnud, ta on Simonet kohelnud omaste juuresolekul, nagu oleks ta temale täiesti ükskõikne. Kuid poiss on siiski taibanud. Ega ta muidu nii kaua aknast välja vaataks?

Ta teadis kõik. Ta mõistis, kui tugev kirk tema isal Simone vastu oli . . . Muidugi teadis ta: ega ta muidu büroosse poleks tulnud. Võõrsilekutse tema sõbra Herboretsi poolt oli ainult ettekääne! Ta tuli, et isa ette valmistada . . .

Ta kuulis vist enne kella kahte õnnetusest. (Gamatte ise väljus kodust $\frac{3}{4}$ 2.) Võib olla helistas keegi tuttav proua Gamatile, ehk tuli keegi sõbranna proua Gamatti juure, et teda jalutama kutsuda, ja kõneles siis ka sellest kõige värskemast uudisest: „Kas kuulsite juba? Gerdonite auto sõitis vastu puud ja vaene proua Simone! . . . silmapilkne surm! Niisugune meeldiv naine . . . Hirmus . . .“ Ja poiss — see mõtles endamisi: „Jumal hoidku, kui isa sellest kuuleb . . .“ Isa kuuleb aga sellest õhtusöögi ajal, kui ema talle seda ükskõikselt jutustab. Ja kui isa seda kuuleb, pääseb ta rinnust oigamine, nagu verejuga noa pistest.

„Simone!“ ja siis on isa vaene õnnetu meeltheitv inimene, värisevate põlvedega, surnukahvatu näoga, ta huultel varisevad sõnad, mida ta küll välja ei ütle, kuid mida igauks kergesti sealt lugeda võib:

„Simone . . . mu kallim!“

Daniel tuli, vististi tundusid need kaks tundi gümnaasiumis talle igavikuna. Vaevalt olid tunnid möödas, kui ta ärevuses isa kontori ukse ees seisis . . . Ta peab seda isale ütlemata . . . Isa on siis õhtul juba ette valmistatud ja rahulik, kui ema õhtusöögil sellest jutustab . . .

Poiss vahib ikka veel tänavale. Ta ootab, kuni isa end kogunud on ja, võib olla, kõige jõupingutusega oma valust võitu saanud. Gamatte vaatab kitsaid õlgu, mis

aknaavause täidavad, nagu tahaks nad isa kurbust võõraste eest varjata. Suur õrnus, millesse ka veidi häbitunnet segatud, valdab Gamatti.

„Daniell! . . .“

Isa hää! kõlab pehmelt.

Kuid on asju, millist võimatu rääkida.

See jääb nende kahe saladuseks.

Daniel võtab toolilt raamatud ja palitu ning sõnab isa peale vaatamata:

„Ma ei taha sind kauem segada.“

Gamate ütleb ainult:

„See on ilus sinust, mu poiss, et tulid hetkeks mind vaatama.“

„Kurb sündmus“ . . .

Tänava nurgal seisab auto. Imeilus tumeroheline auto kollasega. Daam tüüri juures sobib autoga: tumeroheline kleit, õrnkollane kübar, peen. Ta suitsetab juba kolmandat suitsu ja viskab viimase veerandi suitsust praegu vihasele tuhatoosi. Ta kaalutleb, kas ei oleks parem kohe ära sõita — ja siis telefoni teel mitteilmumise eest noomitus teha. Seal ilmub kauaoodatu. Hingetu kiirest jooksust, avab ta auto ukse.

Oled sa meelest ära? hüüab daam.
„Sa lased mind siin oodata!“

„Lase mind kõneleda, Aline! On midagi hirmust juhtunud. Minu parim sõber on enda maha lasknud. Ta on suremas. Ainult veel paar tundi jääb tal elada. Olen päris segane, Aline!“

„Vaenekene! Istu minu kõrvale ja jutusta!“

„Abielu kurbmäng! Nelja aasta eest armus mu sõber. Mina hoiatasin teda: „Otto, see daam ei sobi sinu naiseks. See on närviline, sina ka. Tema ajab lõbustusi taga, sina mitte. Temal ei ole raha, sinul on seda vähe. Ta ei kõlba sulle. Vabasta end aegsasti temast, muidu ootab sind õnnetus. Ta ei kuulanud mind. Niipea kui see naine silmapiirile ilmus, ei pannud ta minu kõnet enam tähelegi. Nad abiellusid. Olin nende tunnistajaks laulatusel. Kuid kogu laulatuse ajal oli mul tundmus, nagu viibiksin matustalitusel. Juba vähe aega enne laulatust tülitsesid nad. Mu sõber tahtis ainult kolmeks päevaks kuhugi pulmareisile sõita, kuna pruut nõudis kolmeks nädalaks Nizzasse. Sõitsidki Nizzasse. Pulmareisil tuleb üks pahandus teise peale. Ja ometi on nad üksteisesse armunud; vähemalt tean ma seda oma sõbrast, et ta oma naist tõsiselt armastas. Ja tead sa, mis mulle näib: Ta ei ole mitte ise end lasknud. Naine on seda teinud. Kuid ma vaikin. Ei tohi midagi tõendada, mida kindlaks teha ei saa. Kardetavad silmad on sel naisel — tigidad silmad. Pool aastat peale pulmi tuleb mees väsinult töölt — leiab naise keset tuba seisvat, ta kõrvale 2

kohvrit ja kübarakartongid. „Mis on siis juhtunud,“ küsib mees. „Lahutada lasen. Ma ei armasta sind enam,“ vastab naine. Mees karjub alguses, sattub marru, lukustab ukse, ulub viimaks, palub. Naine jääb. Ja sellest ajast peale on naine majas valitsejaks. Mees on õnnetu, ta vihkab ja ühes sellega armastab naist. Ta kannatab. Ja täna niisugune lõpp sellele kurbmängule!“

„Hirmus!“

„Pean kohe jälle sõbra juurde minema. Kaks arsti on seal!“

„Kus ta praegu on?“

„Omas korteris. Seal sündis ju see õnnetus.“

„Kus see on? Sõidan sind sinna.“

„Mozarti tänav 5.“

Tumeroheline auto tormab edasi.

„Ega sa nüüd enam tige ole, et nii hilja tulid?“

„Muidugi mitte. Ma ei võinud ju aimata, et nii kurb sündmus sind takistas tulemast.“

„Jah, see on küll kurb.“

„Kahju, et ma neid inimesi ei tunne. See huvitaks mind. Viibib ka naine veel korteris?“

„Muidugi. Ta esineb ennastsalgava põetaja osas?“

„Tunneks mees teda veel?“

„Ta on meelemärkuseta seisukorras. Sõida veidi kiiremini, Aline. Muidu ei näe ma teda enam elusalt.“

„Kohe! See oli sinust ilus, et sa siiski kohtamisele tulid!“

„Ei tahtnud sind nurgal asjata oodata lasta.“

„Seda oleksin sulle andestanud, Albert.“

„Oled mu armas väikene Aline. Sa mõistad mind kohe. Palun rutem, rutem!“ Tumeroheline auto vuhiseb edasi.

„Kas ei saaks veel vähe kiiremini? Mul on hirm.“

„Kuid politseinik . . .“

„Pagan võtaks! Ta annab peatuseks märku. See on hirmus. Ma lõhken kannatusest. Noh? Kas pääseb juba edasi? Ikka veel mitte. Nüüd! Aline, kihuta,

nagu võid! Ehk tahab Otto, kui ta meele-
märkusele tuleb, mulle veel midagi öelda.
Tappa võiksin ma oma kätega selle naise.“

„On ta ilus?“

„Väga.“

„Muidugi oli tal siis määratu mõju mehe
peale.“

„Aline, kihuta! Palun sind, kihuta!“

„Teen kõik, mis võin.“

„Nii, nüüd paremale poole, seal on
Mozarti tänav. Ah eil Paremale poole, ma
ütlesin ju. Sul ei ole ka aimugi juhtimi-
mest.“

„No, see on siiski liig!“

„Vabanda, vabanda! Olen meeletu.“

„Nii siis, siin me oleksime. Oled tubli
prika, kes truuvilt oma sõbra poole hoiab.
Nägemiseni, armsam!“

„Nägemiseni! Homme helistan sulle!“

Autouks lendab paukudes kinni. Albert
tormab majja, et sellest ukse kaudu, mis
teisele tänavale viib, jälle lahkuda, sest seal
ootab ju teda ta uusim kallikene Pefi Kraus
omas autos. Poole tunni eest jättis ta selle
sinna ootama, öeldes, et külastab kümneks
minutiks oma onu, kellelt tal pärandust
oodata ja keda ta juba ammu pole näinud.

Loomulik iludusvahend.

Piim omab loomulike iludusvahendite pi-
kas reas erilise tähtsuse. Meie teame täna-
päev, et seedimiselundeid ja nahka ühen-
dab tihe side. Lahe pehme toit põhjustab
ka puhta värsket nahka. Just piim on eriline
imeline toit, mis on kosutav isegi rinnalape-
sele. Piim omab kõik tarvilikud ained. Esi-
jones koosneb ta veest, milles leiduvad väi-
kesed rasvatilgakesed. Peale selle omab piim
munavalget ja soola — ja nagu uuemad arst-
likud uurimused näitavad — sisaldab ta ka
vitamiine, mida iseäranis rikkalikult leidub
värskel rohelistega toidetud lehmade piimas.
Oleks väga soovitav, et just piimatoitudele
rohkem rõhku pandaks. Kõik teravalt vürt-
situd toidud tuleks ilusa nahavärvi saavuta-
miseks piimatoitudega asendada. Mõõduka
toitmise juures ei oleks kehakaalu juurde-
võtmist karta. Piimapäevad on isegi tähtsaks
teguriks saleduse saavutamisel, milliste toi-
mepanemiseks aga tingimata arsti nõusolek
peab olema.

Peale ilusa näonaha omamise seedimisor-
ganite kaudu on veel teine tarvitamisviis, ni-
melt piima tarvitamine näopesemise vahendi-
na. Piim on oma koosseisult seebi ja kreemi
vaheline.

Kreemide tarvitamine näoravimiseks on
õige laialt levinud, kuid on ka inimesi, kel-
lele kreem enam kahjulik kui kasulik on.
Ka seebi tarvitamist ei või alati soovitada,
kuid siiski tuleks teda vahel tarvitada. Naha
puhastamine piimaga on enamalt jaolt ja mit-
mesuguste näonahkade juures alati soovitav.

Et endale piima tähtsust puhastusainena
selgitada, tuletan meelde, et rasvaosakesed
piimas mustust hästi kaotavad, teisest küljest
aga piimasoolade ja vee rasvakaotava mõju
tasuvad, ja lõpuks, et piimas leiduvad soolad
kergesti ärritavalt nahka peale mõjuvad ning

nõnda soodsat vereringvoolu tekitavad ja sel
teel naha toitmist mõjutavad.

Üks on kindel, et keetmata värskel piimal
on kosmeetika mõttes esimese järgu tähtsus.

Ka hapupiim väärib iludusvahendina tä-
helepanu. Oma seedimist soodustava mõju poo-
lest võib hapupiima täiesti toiduks soovitada
neile, kes näljimatasa soovivad saledaks saada.

Hapupiim on väga kõrgeväärtuslik ja toi-
tev. Kuid just oma seedimist soodustava
mõju pärast ei leia ta täielist poolehoidu.
Kus juba tundelikkus hapude toitvate vastu
silmapaistev on, seal peaks küll ka hapu-
piima tarvitamisest loobuma. Ka hapupiim
on juba vanast ajast tuntud hea pesuvahendi-
na ja tarvitatakse teda, samuti kui värskel
lõpitud piima, eriti just eelistavad teda
naised, kel rasvane näonahk.

Igal kujul on aga piim silmatorkavalt hea
ja süütu iludusvahend. Loodame, et nende
ridade kaudu nii mõnigi veendumusele jõuab,
et loomulikud iludusvahendid annavad sageli
parimaid tagajärgi, kui mõnigi keeruline pre-
paraat.

Mehaaniline jalanõudevabrik Rekord.

Valmistab: kõiksugu meeste- ja naisterahva
riidest kingi ja tenniskingi välismaa hallist
kroonnahast taldadega, tugevad, kerged ja
odavad. Igat seltsi nahast kroon, shevroot,

lakk jne. **saapaid, sandaale.**

Suur nahaladu

Müük suurel ja väikesel mõõdul. Hinnad võistlemata odavad.

A-S. Alaksei Corbatshev & Ko.

Tallinn, Vene turg 5, tel. 307-34.

Viljandi likööri- ja veinivabrik O.-Ü. „ALKO“

Kõige kõrgema auhinnaga, Kaubandus-Tööstusministeeriumi suure kuldaurahaga Tallinnas 1924. a. ja 1925. a. näitus-messil „Grand Prix'iga“ kroonitud.

VEINID:

Vahuveinid,
Madeira,
Old Red and Wihte Port.
Eortvein, punane ja valge,
Rotvein,
Alkander,
Tokayer,
Old Cider,
Muskat,
Marjavein,
Kirikuvein,
Cherry,
Malaga,
Bischof, jne. jne. jne.

I järgu joogid!

Uudisena!

Parimast eht Prantsuse
Cognac'ist kuni 75 %
Estoniak, Eesti lipp, Brandy

LIKÖÖRID:

Kristall Kõömel, Samiten,
Kloostri liköör, Guracao.
Stockmannshof,
Pomeranzen,
Sakala kantsi pun. kristall,
Allash Kõömel, Prunelle,
Estonjak mitu sorti
Subrovka,
Inglis kibe,
Kirsi,
Ananas,
Kakao,
Vabarna,
Sidruni, jne. jne. jne.

Pealadu: Viljandis, Lossi t. 34, telefon 23. Osakond:
Tallinnas, S. Karja tän. 20-8. K-m. „Estika“, telefon (2) 12-67

Riidevärvimisvabrik ja keemiline pesemiskoda

R. NATUS

Asutatud 1885. a. Viljandis, Tartu tän. 24. Telefon 59.

Värvib kodukoetud kangaid, kantud riideid, tervelt või lahtiharutatult, kõikisuguseid lõngu jne. **Keemiliselt puhastab** ja **peseb** kõikisuguseid kleite, ülikondi ja palituid, lambanahku, aknaeesriideid jne.

Tarvitusel ainult parimad väljavalitud ained.

Tööd võetakse vastu: Tallinnas: Narva mnt. 26 — omas laos. S. Pärnu mnt. 33 — A. Kraani kaupl., Harju t. 29 — „Heimarbeit“. Tartus: Riia tän. 2. — Ed. Friedrichi juures. Raekoja tän. 16 — omas laos. Pärnus: Jänesselja tän. 1 — D. Levini kaupl. Paides: L. Rästas'e juures. Haapsalus: A. Lasy juures. Võrus: S. Songi juures. Türis: J. Estenthal'i juures. Tapal: W. Gabriel'i juures. Paluoja: Hans Rist'i juures. Mustlas: J. Lapp'i juures. Karksi-Nuias: Radloff'i juures ja veel mitmeis teisis aleveis.

Narva
Linaketramise Manufaktuur
Ühisus

end. linaketramise vabrik parun A. L. Stieglitz

VALMISTAB:

voodilinariiet, pleegitud käterätikuriiet, pleegitud veekindlat presendiriiet, veekindlat vihmakuuriiet, vaheriiet, purjeriiet, viljakotiriiet ja valmis kotte, põrandariiет, lõnga, nõöre ja niiti.

Peakontor:

Tallinn, S. Brokumägi 10.

Kõnetr. 9-13, 9-14.

Teie ei kahetse, kui ostate

R. KLAUSSON'i
TEHASE

shokolaadi,
kompvekke ja
biskviiti.

Müügil igas paremas äris üle
kogu maa.

R. Klausson'i
maisainetetööstus.

TALLINN,

Jahu tän. nr. 5.

Telefon 19-05.

Nahavabrik

A-S. „E. M. Uswansky & Pojad“

asut. 1880.

Tartus

Tallinnas

Kaluri 45.

Vene turg 3.

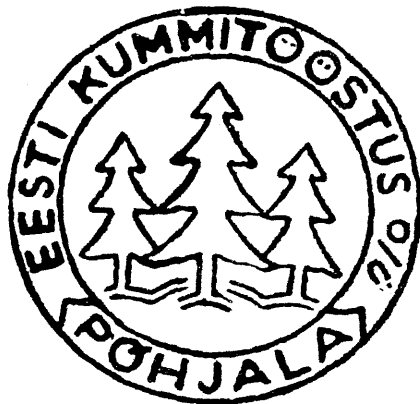
Tel.: 122

Tel.: 304-49

En-Gros En-Detail

Nahku:

Talla, pinsoli, pastla, raag, platt, vöönahka, kroomi, chevrett, mööbli, kõikides värvides ja juhtnahka, alati saadaval mõõdukate hindadega ja soodsate tingimustega.

Eesti kummistööstus

O.-Ü. „Põhjala“

Kummijalanõud, kalossid ja botikud
vee- ja auruvoolikud spiraalvoolikud
tihendusrõngad kummi lehtedes.

Tallinn, v. Karja 11.

Tel. (20) 4-03.

„JSJS“ kreem

on see näo kreem,
mis teeb Teie naha siledaks
ja sammetpehmeks.

Aktsia Selts
„Frantz Krull“

Asutatud 1865. a.

Tallinn. Osakond: Tartus, Holmi 4.

Valmistab võistlemata headuses masinaid ja seadeid igat seltsi:

Piimatalituste ja koorejaamade seadeid (piimapulbri valmistamise masinaid.)

Aurukatlaid, aurumasinaid, lokomobiile.

Spetsiaal eelkütteid.

Külmutus-tapamaja ja vorstivabrikute sea-

Turba- ja puutööstusmasinaid [deid.

Pumpe, naftamnotoreid ja ventilaatoreid.

Põllutööriistu: atru, äkkeid, hekslimasinaid, tuulikuid jne.

Töstemasinad ja transportööre.

Teedehitusmasinaid.

Igasugu raudkonstruktsioone, resurvuuaare, transmissioone.

Malm keskkütte radiaatoreid.

Lülikatlaid auru- ja vesikeskküttele.

Kanalisatsioon torud kõigis suurustes.

Masinaosi, parandustöid. sepatöid ja shveisimist.

Kõrgeväärtuslik malm- ja vasevalu.

Nõudke eelarveid.

Möödukad hinnad.

Tööde eest täielik vastutus.

Ostke ainult meie vabriku esimese järgu saadusi,
see kindlustab Teile iga töö otstarbekohasust ja vastupidavust

Pärnu Pank A.-S.

Pärnus, „ENDLA“ seltsimajas.

Telegr. aadr. „PÄRNUPANK“

Telefonid: üldine 1-13, kassa

ja raamatupid. 6, juhatus 1-91.

Äritunnid 9-2.

Suurim ja vanem rahaasutis Pärnumaal.

Võtab raha hoiule ja maksab kõrgemat ajakohast protsenti. Annab laenusid mitmesugusel kujul ja kindlustusel. Ostab ja müüb kulda ja hõbedat, välisraha ja tshekke, Eesti 7% välislaenu pabereid jne. Üürib välja teraslaekaid. Pangal oma ait kaupade mahutamiseks. Toimetab kõiksugu pangaoperaatsioone sise- ja välismaal.

JUHATUS.

Meie suurveski jahud on paremad
parimaist. Müügil igalpool üle maa.
Ka 4- ja 8-kg. kottides meie plommi all.

Suurveski

Puhk ja Pojad

Tallinnas. Rannavärava puiestee 21.

Oma telef. keskjaam.

Telegr. address: Puhk — Tallinn.

Harukontor: Tallinn, Estoonia puiest. 27

Kontorid: Tartus, Narvas, Pärnus, Vil-
jandis, Petseris, Valgas, Rakveres, Ta-
pal, Nõmmel ja Türil.

Kõik, kes head tööd tahavad,
toovad oma kangad ja villad

Karl Vichmann'i

riidevärvimise ja
villaketramise vabrikusse

Pärnus, Jänesselja t. 7.

Keemiline riiete puhastus. Kaltsu-
dest villade valmistamine. Heade
tööde poolest on vabrik juba kaua
tuntud.

Võistlemata hea töö,
aga hind ei ole kallim.

Eksituse ärahoidmiseks palun
aadressi tähele panna:

Karl Vichmann

Pärnus, Jänesselja tän. 7.

A./S.

„Eesti-Aga“

Juhatus ja ladu: Lai tän. 41. ETK majas.
Kõnetraat 21-59.

Vabrikud: Põhja tän. 5. Kõnetr. 24-06.

ERIALA: Õhuhapniku ja atsetüleen-
gaasi valmistamine.

Tuletornide, lennuplatside, vedurite,
vagunite, hoonete, morse ja igasuguste
signaalaparaatide sisseseaded atsetü-
leengaasi valgustusega.

**Autogeenilise sveissimise ja lõikamise
sisseseaded ja üksikosad.**

Sveissimise kursused.

Sveissimise traadid.

PRIMA ROOTSI KARBIIT,

mark „Ljunga Stjern“ igasuguseis suuruis.

Seebivaarik ja kosmeetika laboratoorium

„RIVERA“

omanik B. Clückmann

Suur Pärnu maantee 120.

Asut. 1900. a.

Telef. 31-98.

Soovitab tuntud headuses:

**Kirjut seepi
Saunaseep „Rivera“ Nr. 25.**

Inglise seep

Majanduse seep nr. 16.

Saunaseep „Progress“

Roheline seep

Kõiksuguseid tualettseepe
pilleeritud ja pilleerimata.

Kosmeetika tarbed

Lõhnaõlised, puuder j. n. e.

Esimesejärgu kaup.

Hinnad odavad.

Jalgade higistamine

on ebahügieeniline, ebamugav ja eemaletõukav pahe, mida kõrvaldab 1 karbi

higipulber „Sec“

tarvitamine.

Müügil apteekides ja rohukauplustes.

E. Günther'i

värvikauplus

Tartus, Kaubahoov 26

Kui kõige vanem ja tähtsam värvide valmistamise äri Eestis, soovitab oma headuse läbi kuulsaks saanud lõnga- ja riidevärve pakkides.

Kes tahab moodsalt riietuda, see ostab omale valmisriided

B. Rubanovitsch'i

ärast.

Harju tän. 22-24.

Hinnad odavad.

Soovitame

võistlemata headuses
kodumaa veine, nagu:

Portvein,

Madeira,

Sherry,

Tokayer,

Malaga,

Parsak,

Kirsivein,

Vahuveinid

ja palju teisi sorte.

Põhja Marjaveini Tööstus

NARVAS, Viru tänav 15.

telef. 88

Uus leidis! **Aluminol**. Alumiiniumi asjade külmalt jootmisaine.

Perenaised! Varem Teie veel ei teadnud, et alumiiniumi asju võib parandada ehk joota, kuna nüüd on see juba võimalik, kui ostate ühe tuubi „ALUMINOL'i“. Ärge visake auklisi alumiiniumi, plekk, email jne. nõusi-asju ära, vaid tarvitage nende parandamiseks „Aluminol'i“.

Parandatud nõud kannatavad keetmist kuni 160°. „Aluminol'i“ tarvitamisviis on lihtne ja kerge ning kodusel viisil väga odav.

Tarvitamisõpetus on kaasas igas tuubas. Müügil rohu- värvi- ja rauakauplustes.

Peaesindaja Eestis

Karl Reinmann

TALLINN,
Tartu mnt. 13.

Joku meidän uusista väkevämmistä
olutlajeistamme

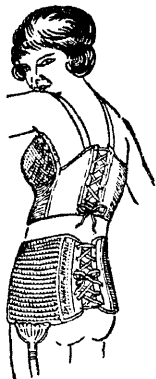
Presidentti Pilsneri

Varasto-olut

Portteri

Varmasti tyydyttää jokaisen makua.

Oy. P. Sinebrychoff.

Ideaalse keha ja rõõmsa meele-
olu saavutate, tarvitades ilma-
kuulsat Dr. KAISER'I

originaal kehahoidjat

“Herstrau”

Saadaval

S. Karschensteini

äris.

TALLINN, Harju 23.

TELEFON (20)6-03.

Hotelli Comfort

Helsinki. Heikink. 13. Puh. 21 285.

Suosittelee

siistejä halpoja huoneitaan.

Hotelli Heimo

Helsinki.

Hallituskatu 15. Vaihde 20 542.
(OMA KESKUS)

3

minutin matka asemalta.
HUONEITA SMK. 25:— ALKAEN.

Torni-hotel

HELSINGFORS
(FINLANDE)

Tel. 30 611

Telegr. TORNI

Kõige odavamate hindadega
kõige suurem mugavus.

13-nes ja 14-nes kord.

Kohvik-restoran toreda vaa-
tega linnale ja ümbrusele.

Ühelgi laual ja perekonnas
ei tohi puududa

VARIK'u

kalatööstuse saadusi,

nagu:

kilud, õlisprotid,

á la skumbria ja

majapidamises tarvilikud

ämbrikilud jne.

Saadaval paremates kauplustes.

Tööstus: TALLINNAS,

Suur Patarei 4. Tel. (2) 30-76.

Kõiksugu kõrgekülviväärtuslikke
seemneid,
viljapuid,
aiatööriistu jne.

Soovitab
Eesti Seemnevilja Ühisus.

„Erika“ V-d
Tõnissoni seemnekauplused

Tartus, Suurturg nr. 2, telef. 779.

Viljandis, Tallinna tn. 6, „ 230.

Pärnus, Jänesselja tn. 5-a. „ 104.

Soovitame tuntud headuses

Aiavilja-
Lilled-
Söödajuurikate-
Ristikheina- ja
Timoti

} **seemneid**

Rikkalik valik igasuguseid aiatööriistu ja mesindustarbeid.

Puukooli saadused: õuna-, pirni-, ploomi- ja kirsipuud;
marjapõõsad ja ilupuud.

1-e Eesti Mehaaniline **Suletööstus** O-Ü.

Tallinn, Vene tän, 27. tel. (20) 7-94

Müügil:

Ostame: igasugused suled, valmispadjad, Jaava kapokk jne.

linnusulgi Võetakse tellijatelt: uusi sulgi noppida ja puhastada, vanu patju uuendada ja desinfitseerida

A.-S. Tartu Pärmivabriku

„VESIRAVILA”

Dir. prof. dr. med. L. PUUSEPP.
TARTUS, Pikk t. 60/62. kõnetr. 34.

Ambulatoorne ja statsionaarne
(kliiniku) ravimine.

RAVITAKSE: Närvahaigusi, nagu närvide nõrkus, kõiksugu närvipõletikud, ishias jne. Ainevahetuse haigus: podagra, liigrasvumine. Reumatismi: lihaste reumatism, liigete põletik ja selle kroonilised vormid. Terapeutiline osakond: pärmivedeliku-, süsihappe-, vahu- ja teised arsti. vannid, rabamassaashid, duschid — charcot j. t. ravimine elektriga, valgusega ja massaashiga.

Asutis on avatud kella 12—8 õht.

Arsti vastuvõtmine kella 12—5 õht.

Juhatus.

Naftaliin, kampver, terpeniin jne. peletavad nad kõige paremal juhul ainult eemale,

tineal

aga surmab nad. Kes korralikult **tineali** tarvitab, ei tarvitse ennast vihastada selle üle, et koid midagi on ära rikkunud.

F. O. Treublut A.-S.

Pikk t. 18.

Pikk t. 18.

Aktsiaselts „VILL” Narva

Vabriku ladu.

Tallinn, Viru tän. 23. A. Taub, Tallinn.

Müük suurel ja väiksel arvul. Milanese — siidi trikoo kleitide jaoks. Charmeuse — siidi trikoo pesu jaoks. Valmis daamide ja laste kleidid, jumperid, kombineed, pyjamad, schlüperid, „Bemberg“ siidi ja floor sukad, siidi ja floor meeste sokid, sallid ja kaelasidemed.

Müük vabriku hinnakirja järele ka orderite peale.

Metallitööstuse A.-S.
Ilmarine

(End. FR. WIEGAND)

Tallinn, Rannavärava Puiestee Nr. 21

===== Võtab tellimisi vastu: =====

UUED TÖÖD:

- 1) Kütte seaded põlevkivi, turba, puu ja süte tarvis.
- 2) Transmissioonid ja nende osad rõngasmäärijate ja kuulilaagrite peal.
- 3) Aurumasinad, katlad ja igasugused reservuaarid.
- 4) Naftamootorid „RUSS“.
- 5) Igasugused vabrikute sisseseaded.
- 6) Igasugune malm-, teras- ja vase-valu.

PARANDUSE TÖÖD:

- 1) Igasugused aurumasinate ja mootorite parandused ja kordaseadmised.
- 2) Lokomobiilide aurukatelde ja nende kütteseadete parandused ja ümberehitused.
- 3) Vabrikute ja töökodade sisseseadete kokkuseadmine ja käimapanek.
- 4) Transmissioonide ümberehitused ja parandused.

_____ igasugused osad saadaval tehase laost. _____

A.-S. Vennad Kimberg

TALLINN

Rüütli tän. nr. 4

Kõnetraat 18-07

Soovitame ladust:

Rootsi ja inglise tsingit. katuseplekki,

Musta raudplekki,

Naelu ja traati,

Tsinkvalget, tinavalget, värnitsat ja ookerit.

Lukke, ukse- ja akna-hingesid.

käehakatisi ja muud ehitusmaterjali.

Kõige soodsam ostukoht jällemüüjatele.

Carl Pedraudse

Kaubahoov nr. 13

Kõnetraat 7-76

Aknaklaase

kasti ja tahvli viisi.

Rehvi-, rõnga-
ümmargust
kandilist
hobuse-, vinkli-
ja vitsa-

rauda

Soome ja Rootsi kirveid. Soome ja Ing-
lise käiašid. Schamottkive ja savi. Tao-
tud ja pressitud labidaid.

Lati-
Sindli-
Papi-
Krohvi- ja kõiks.

naelu

Puurmasinaid. Alaseid. Kruustange.
Tsingitud pangesid. Traatvõrke. Traati
igas jämeduses. Sõniku- ja heina-
hange. Katusepappi. Mutrikruvisid. hõõvli-
raudu. Peitleid.

Hobuse-
Lehma-
Tren-
Kõietamise-
ja künni-

kette

Ameerika puure ja viile. Inglise ja
Rootsi puulõikamise saage. Inglise viile.
Vikati-luiske. Austria vikateid.
Tormilaternaid „Nahkhiir“.

Ree ja saani talla-terast.

Pliidi-, kriska-, puhast. } uksi
plekist ja malmist ahju-

Pliidiraudu. Praeahjusid. Pliidireste
Padasid, musti ja emailleeritud. Vene
pottisid. Panne. Kraane. Triikraudu.
Lihamasinaid. Lusikaid. Nuge ja
kahvleid. Tormihaake.

Lukke
Käepidemeid vasest ja
niklist
Hingesid uksele ja ak-
nale
Vedrusid, riive ja puu-
kruvisid

uksele

Spiraaluure igas suuruses. Mööbli-
krihve (vask). Hiirelõkse. Toolipõh-
jasid. Pumpakanne. Kriidijahu. Vär-
nitsat. Liimi Mereheina. Pilliroogu.

Tsingitud
Ületinutatud
ja raud-

plekki

Dankritelgi ja pusse treitud. Hobuse-
raua terashaake. Hobuse suuraudu ja
kamme.

Adra

tiivasid.
terasid.
taldasid (terasest)

Ehitusmaterjali,

tööriistu ja igasugu muud teras- ja rauakaupa soo-
vitab tuntud headuses mõõdukate ja kindlate hindadega suu-
res valikus.

Kõik,

kes tahavad head tööd,
toovad omad lina- ja ta-
kud ketramiseks

Esimesele Pärnu lina- ja takuketramise vabrikule

Chr. Fröhlingi saeveski juures.

Kõnetraat 2-37.

Asutatud 1909. a.

Kiire ja korralik töö! Müüakse lina- ja takulõnga!

Heade tööde poolest on vabrik juba kaua tuntud. Soovijatele vaheta-
takse linade ja takkude vastu kohe lõnga.

Esimene Eesti Kinnitus A-S.

Eesti LLOYD

Asutatud 1919 a.

Tallinnas. Pikk t. 11.

Tel. 428-94, 430-08.

Elu-, tule-, klaasi-, murdvarguste-, õnnetusjuhuste- ja veo-

kinnitused.

Seltsi poolt seni väljamaksetud kahjude kogusumma ulatab

üle kahemiljoni krooni,

mis on parimaks tõenduseks kinnitamise määratust kasust,

seepärast

kinnitage oma elu ja varandus kuni veel on aeg!

Narva kalevi manufaktuur

B 7601

End. parun A. L. STIEGLITZI kalevivabrik, asutatud 1847. aastal.

SUURES VALIKUS:

DAAMIDELE ja HÄRRADELE

moodsad palitu- ja ülikonnariided.

KAITSEVÄELASTELE

mantli- ja ülikonnariided.

KOOLILASTELE

palitu- ja ülikonnariided.

Ladu en gros: TALLINN, JAANI TÄN. 11, kõnetr.: 13-84 ja 24-58.

Kauplus NARVAS, Kalevivabriku juures, avat. äripäevadel kella 9—5
ja laupäevadel kella 9—4. KÕNETRAAT 26.

Portselaan tähendab kultuuri!

KULDAURAHA
Soome messil
a. 1930.

GRAND PRIX
Barcelona
maailmanäitusel
a. 1929.

Teie lõuna- ja kohviserviisid väljendavad Teie kultuurilist tasapinda. Ostes portselaani küsige ikka ilusaimat ja kestvaimat, nõudke

Arabia

AUHINNATUD SAADUSI.